

ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

του Πρωτοπρ. Κυριακού Τσουρού,
Γραμματέως τῆς Σ. Ἐ. ἐπὶ τῶν αἱρέσεων.

(α' μέρος)

1. Γενικά

Στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, αἴρεση σημαίνει κάθε ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ἀλήθεια, κάθε διαφοροποίηση στὴν πίστη ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐπομένως, ὅταν κάνουμε λόγο γιὰ **αἱρέσεις** ἐννοοῦμε διδασκαλίες ἢ ὀργανωμένες ομάδες ἀνθρώπων, πού κινοῦνται μὲν ἐντὸς τοῦ χριστιανικοῦ χώρου, ὅμως δὲν ταυτίζονται μὲ τὴν Ἐκκλησία πού ἴδρυσεν ὁ Χριστός στὴν πίστη, στὴν λατρεία καὶ στό πολίτευμα. Οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτές πιστεύουν στὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἢ τουλάχιστον κινοῦνται γύρω ἀπ' Αὐτόν καὶ ἀποδέχονται ἢ χρησιμοποιοῦν τὴν Ἁγία Γραφή, ὡς βασικὴ πηγή τῆς πίστεως τους. Μερικὲς ὅμως ἔχουν ἀπωλέσει τὸν χριστιανικὸ χαρακτήρα, ὅπως θὰ δοῦμε καὶ πιό κάτω.

Αὐτές τίς χριστιανικὲς αἱρέσεις δὲν πρέπει νὰ τίς συγχέουμε μὲ τίς παραθρησκευτικὲς ομάδες τῆς "Νέας Ἐποχῆς". Αὐτές οἱ τελευταῖες ἐντάσσονται στό φαινόμενο τῆς **παραθρησκείας**, ὅπως αὐτὴ ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται διεθνῶς, κυρίως στὴν δεκαετία τοῦ 1970. Στὴν περίπτωση αὐτὴ πρόκειται γιὰ διδασκαλίες, ἢ συγκροτημένες ομάδες καὶ ὀργανώσεις πού δὲν ἐντάσσονται στὸν χριστιανικὸν ἄνθρωπον, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν χριστιανικὴ ὀρολογία· δὲν πιστεύουν στὸν Χριστό, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο "χριστός" καὶ συνήθως δὲν ἀνήκουν στίς μονοθεϊστικὲς θρησκείες. Ἐπί πλέον χαρακτηρίζονται γιὰ τὸν ὀλοκληρωτικὸν χαρακτήρα τους

καὶ τὴν ἐπικίνδυνη πολλές φορές, ἢ καὶ ἐγκληματικὴ δραστηριότητά τους. Γι' αὐτὸ καὶ θεωροῦνται ὡς παραθρησκευτικὲς ὀργανώσεις (σέκτες). Δὲν πρόκειται δηλαδή, γιὰ «γνωστὴ θρησκεία», ὅπως αὐτὴ ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα. Οἱ ομάδες αὐτές ἔχουν ἀκόμη ἔντονο συγκρητιστικὸν χαρακτήρα καὶ ἀναμιγνύουν χριστιανικὲς, ἐξωχριστιανικὲς, ἀποκρυφιστικὲς καὶ ἀπωανατολικὲς δοξασίες, ἐντάσσονται δὲ στό γνωστὸ ρεῦμα τῆς «**Νέας Ἐποχῆς**».

Ἄς ἔλθουμε ὅμως στό εἰδικὸ θέμα πού μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ: **στίς προτεσταντικὲς αἱρέσεις**.

1. Σύντομα ἱστορικὰ στοιχεῖα

Πρωτίστως, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ μερικὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν τὸ σκηνικὸ τῆς γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ προτεσταντικοῦ κινήματος γενικῶς, ἀπὸ τὸ ὁποῖο προῆλθαν ὅλες οἱ μεταγενέστερες καὶ οἱ σημερινὲς πολυώνυμες καὶ πολυάριθμες προτεσταντικὲς αἱρέσεις.

Μὲ τὸν ὄρο Προτεσταντισμὸς ἢ Διαμαρτύρηση χαρακτηρίζομε τὸ θρησκευτικὸ κίνημα πού δημιουργήθηκε στὴν Εὐρώπῃ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα. Μία ἀπὸ τίς κυριώτερες αἰτίες τῆς ἀναπτύξεώς του ὑπῆρξε ἡ παρακμὴ πού δοκίμαζε ὁ Παπισμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία γιὰ μιὰ ἀνανέωση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ ἐξαλειφθεῖ ἡ διαφθορὰ πού ἐμφανιζόταν στίς τάξεις κληρικῶν τῆς.

Τὸ κίνημα αὐτὸ τῆς θρησκευτικῆς μεταρρύθμισης εἶχε ἤδη ξεκινήσει στὴν Δύση

ἀπό τόν ΙΔ' αἰώνα, μέ κύριους ἐκπροσώπους τόν Τζόν Γουίκλιφ (1320-1384), τόν Γιάν Χούς (1369-1415) καί τόν Ίερώνυμο Σαβοναρόλα (1458-1498). Τό κίνημα αὐτό ὀνομάστηκε γενικῶς Μεταρρύθμιση.

Τόν ΙΣΤ' ὅμως αἰώνα ἡ ἐπιθυμία γιά τήν ἀναγέννηση τῆς Ἐκκλησίας στή Δύση ἔλαβε τεράστιες διαστάσεις, οἱ ὁποῖες ὀδήγησαν τελικά στή διαίρεση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καί στήν ἀπόσχιση μεγάλων τμημάτων της ἀπό τή Ρώμη, τά ὁποῖα διαμαρτυρόμενα σχημάτισαν νέες θρησκευτικές κοινότητες, οἱ ὁποῖες αὐτοαποκαλέστηκαν Διαμαρτυρόμενοι - Προτεστάντες καί ἐν συνεχείᾳ μεταρρυθμιστικές ἢ εὐαγγελικές.

Ἡ μεταρρυθμιστική αὐτή κίνηση ὀλοκληρώθηκε καί ἐδραιώθηκε ἀπό τούς μεγάλους μεταρρυθμιστές τοῦ ΙΣΤ' αἰώνα, τόν Μαρτῖνο Λούθηρο, στή Βυττεμβέργη (1483-1546), τόν Οὐλριχ Σβίγγλιο, στή Ζυρίχη (1484-1531) καί τόν Ἰωάννη Καλβίνο στήν Γενεύη (1509-1564). Ἐτσι δημιουργήθηκαν ἀρχικά τρεῖς μεγάλες θρησκευτικές κοινότητες ἢ ὁμολογίες: ἡ Λουθηρανική, ἡ Μεταρρυθμιστική καί ἡ Πρεσβυτερική ἢ Εὐαγγελική.

Πρῶτος ὁ Λούθηρος, πού ἦταν μοναχός καί ἡγούμενος στό τάγμα τῶν Αὐγουστινιανῶν καί καθηγητής τῆς Θεολογίας στή Βυττεμβέργη, ἦλθε σέ σφοδρή ἀντιπαράθεση μέ τή Ρώμη, ὅταν ὁ δομινικανός μοναχός Γιόχαν Τέτσελ, ἔφθασε στή Βυττεμβέργη διαθέτοντας συγχωροχάρτια γιά τήν χρηματοδότηση τῆς Βασιλικῆς τοῦ Αγίου Πέτρου. Ὁ Λούθηρος, διαμαρτυρόμενος γι' αὐτό, θυροκόλλησε τότε στήν εἴσοδο τῆς ἐκκλησίας τῆς πόλης τίς γνωστές 95 θέσεις του, οἱ ὁποῖες ἀπετέλεσαν τό πρῶτο κείμενο τῆς Μεταρρύθμισης. Ὁ Λούθηρος, ἀντιδρώντας στά συγχωροχάρτια καί πολεμώντας ἐσφαλμένες θέσεις τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, διακήρυξε τήν ἀκραία θέση, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ

νά φθάσει στή σωτηρία καί μέ τά καλά ἔργα, ἀλλά μόνο μέ τήν θεία Χάρη καί τήν πίστη, καί ὅτι σ' αὐτή τήν διαδικασία δέν ἔχουν καμμιά θέση καί ἀξία τά συγχωροχάρτια. Τότε κινήθηκε ἐναντίον του ἡ διαδικασία τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης καί τό 1521 ἀφορίστηκε ἀπό τόν Πάπα. Ἡ ρήξη ἔγινε τελική καί ἀγεφύρωτη. Ἀκολούθησαν οἱ ἄλλες Προτεσταντικές κινήσεις τοῦ Καλβίνου καί τοῦ Σβίγγλιου.

Ὅμως τό πρόβλημα δέν σταμάτησε ἐκεῖ. Τό 1547 ὁ βασιλιάς τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίκος Η' θέλησε νά διαζευχθεῖ τήν σύζυγό του Αἰκατερίνη τῆς Ἀραγονίας καί νά νυμφευθεῖ ἄλλη. Ἐπειδή ὁ Πάπας δέν συγκατένευσε στήν ἐπιθυμία του αὐτή ὁ Ἐρρίκος ἀνακήρυξε τόν ἑαυτό του κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας στήν Ἀγγλία καί ἀποσχίσθηκε ἀπό τήν Ρώμη. Ἐτσι δημιουργήθηκε ἡ Ἀγγλικανική Ἐκκλησία, ἡ ὁποία στή συνέχεια διαιρέθηκε σέ τρεῖς τάσεις: τήν «Ὑψηλή Ἐκκλησία», τήν «Ταπεινή Ἐκκλησία» καί τήν «Εὐρεῖα ἢ Μέση Ἐκκλησία». Στήν τελευταία αὐτή τάση παρουσιάζονται καί τά μεγαλύτερα προβλήματα μέ τήν χειροτονία γυναικῶν, τήν τέλεση γάμων ὁμοφυλοφίλων κ. ἄ.

Ὅλες αὐτές οἱ Προτεσταντικές ὁμολογίες μεταφέρθηκαν στή συνέχεια στήν Ἀμερική, ὅπου καί ἐγνώρισαν μεγάλη ἐξάπλωση. Μέ τήν ἔλλειψη τοῦ ὑγειοῦς ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, πού τίς χαρακτηρίζει, τήν ἀπομάκρυνσή τους ἀπό τήν Ἱερά Πατερική Παράδοση, τήν ἄγνοια τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί μέ τό διασπαστικό πνεῦμα πού τίς διακρίνει, ὀδηγήθηκαν σέ συνεχεῖς διασπάσεις, ἀριθμούμενες σήμερα σέ ἑκατοντάδες.

Ὡς κύριο δόγμα καί ἀξίωμά τους υἰοθέτησαν τό σύνθημα *sola scriptura*, ὑποκαθιστώντας ἔτσι τήν αὐθεντία καί τό κῦρος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος Χριστοῦ, δηλαδή ὡς τῆς μόνης πού ἔχει τήν αὐθεντία καί ἐπί τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀφοῦ μόνη ἡ

Ἐκκλησία εἶναι «ὁ στῦλος καί τό ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμ. γ' 15). Αὐτή εἶναι «ὁ Χριστός παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας», κατά τήν εὐστοχη ἔκφραση τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου. Αὐτή κατέγραψε τήν Ἁγία Γραφή, καθώρισε τούς κανόνες τῶν βιβλίων της καί Αὐτή ἐρμηνεύει ἀλαθήτως τήν Ἁγία Γραφή.

Ἐπομένως, μέ τήν θέση sola scriptura ἀπορρίπτεται ἡ Ἱερά Παράδοση καί ἡ πολύτιμη συμβολή τῶν Πνευματοφόρων Πατέρων στήν ἐρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Οὐσιαστικά, ἀπορρίπτεται ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, ὡς «στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας». Ἔτσι, ἡ ἀλάνθαστη ἐρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀναλαμβάνεται ἀπό μεμονωμένα ἄτομα νεωτέρων θεολόγων καί ἐκφραστῶν τοῦ προτεσταντικοῦ χώρου, τά ὁποῖα ἀνακηρύσσονται μέ τόν τρόπο αὐτό σέ νέους καί ἀναρίθμητους προτεστάντες «πάπες», πού διεκδικοῦν τό ἀλάθητο, ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του.

Τέλος, οἱ περισσότερες προτεσταντικές αἱρέσεις ἀπέρριψαν ὅλα σχεδόν τά μυστήρια, πλὴν τοῦ Βαπτίσματος, καί μερικές καί τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὡς ἀπλοῦ ὅμως συμβολισμοῦ ἢ ἀναμνηστικῆς τελετῆς. Ἄλλες ἔχουν ἀπωλέσει ἀκόμη καί αὐτό τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους, ἀφοῦ εἶναι ἀντιτριαδικές. Ἐπομένως, δέν ἔχουν καμιά σχέση καί σύνδεση μέ τήν ἱστορική Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, πού ἴδρυσε ὁ Χριστός.

3. Οἱ νεοπροτεσταντικές αἱρέσεις

Ἀπό τίς προτεσταντικές αὐτές ομάδες τῆς Ἀμερικῆς κυρίως προῆλθαν καί οἱ νεοπροτεσταντικές αἰρετικές ομάδες πού δραστηριοποιοῦνται σήμερα προσηλυτιστικά διεθνῶς καί στήν Πατρίδα μας. Στήν Ἑλλάδα ἀριθμοῦν περί τίς 100 ομάδες καί ὑποδιαίρουσιν σέ Ἐλεύθερες Ἐκκλησίες, Πεντηκοστιανές καί Νεοπεντηκοστιανές, Θεραπευτές, Χαρισματικούς,

Ὑπερδογματικούς, Ἐσχατολογικές ομάδες κ. ἄ. Ἀπό τίς τελευταῖες αὐτές, προῆλθαν καί ἐκεῖνες πού ἔχουν ἀπωλέσει πλήρως τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους (ἀσχέτως μέ τό τί ὑποστηρίζουν οἱ ἴδιες), εἴτε διότι ἀρνοῦνται τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τήν πίστη στήν Ἁγία Τριάδα καί τήν ὑπαρξη τῆς ψυχῆς (ὅπως εἶναι π.χ. οἱ “Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά”), εἴτε διότι ἀμφισβητοῦν τήν μοναδικότητα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς τοῦ μόνου φορέως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Θείας Ἀποκαλύψεως, (ὅπως εἶναι οἱ Μορμόνοι ἢ Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν Ἁγίων τῶν Τελευταίων ἡμερῶν), καί ἄλλες πού διαφοροποιοῦνται ριζικά ἀπό τήν χριστιανική πίστη, ὅπως εἶναι, οἱ Ἀντβεντιστές (ἢ Ἐκκλησία τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ἐβδόμης ἡμέρας), οἱ Μελετητές τῆς Βίβλου, οἱ Εὐαγγελιστές, ἡ Παγκόσμια Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ (ὅσοι παραμένουν πιστοί στόν Armstrong), ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη κ. ἄ. Ὅλες αὐτές οἱ ἀντιτριαδικές ομάδες δέν μποροῦν πλέον νά θεωροῦνται ὡς χριστιανικές αἱρέσεις, γι' αὐτό τίς προσδιορίζομε ὡς παραχριστιανικές ομάδες¹.

Μεταξύ τῶν ἔντονα δραστηριοποιουμένων στήν Ἑλλάδα νεοπροτεσταντικῶν ομάδων καί μέ μεγαλύτερα ποσοστά προσηλυτιζομένων, εἶναι οἱ Πεντηκοστιανοί καί οἱ Νεοπεντηκοστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται μέ πολλούς καί διαφορετικούς τίτλους, καίτοι σέ γενικές γραμμές συμπίπτουν μεταξύ τους στήν διδασκαλία καί στά χαρακτηριστικά.

4. Τά χαρακτηριστικά τους

Στό σημεῖο αὐτό εἶναι χρήσιμο νά ἀναφερθοῦμε ἐν συντομίᾳ καί ἐπιγραμματικά, στά κύρια χαρακτηριστικά τῶν νεοπροτε-

1. Τούς τίτλους τῶν πολυἀριθμῶν καί ποικυλῶν ἀντῶν ομάδων βλέπε στό π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐγχειρίδιον χριστιανικῶν αἱρέσεων καί παραχριστιανικῶν ομάδων.

σταντικῶν καί τῶν προαχριστιανικῶν αἰρέσεων.

Οἱ **χριστιανικές αἰρέσεις** εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ομάδες μέ πολλές καί σοβαρές ἀποκλίσεις καί διαφοροποιήσεις ἀπό τήν Εὐαγγελική Αλήθεια. Πρόκειται συνήθως γιά διδασκαλίες ἢ ὀργανωμένες ομάδες πού πιστεύουν στόν Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ τουλάχιστον ὀμιλοῦν γι' Αὐτόν. Εἶναι δηλαδή ομάδες πού κινοῦνται μέσα σέ χριστιανικά ἢ παραχριστιανικά πλαίσια. Αναφερθήκαμε ἤδη καί σέ μερικές παραχριστιανικές ομάδες, πού ἔχουν ἀπωλέσει κάθε χριστιανικό χαρακτηριστικό στό «δόγμα» τους ἢ στό πολίτευμά τους καί κατ' ἐπίφαση μόνον ἀποκαλοῦνται χριστιανικές.

Κύριο χαρακτηριστικό ὄλων αὐτῶν τῶν ομάδων εἶναι ἀκόμη ἢ μικρή ἱστορική πορεία τους, πού δέν ἔχει καμία σχέση καί σύνδεση μέ τήν ἱστορική Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, οὔτε στήν πίστη, οὔτε στήν λατρεία, πολύ περισσότερο στήν «ἀποστολική διαδοχή». Ἡ ἱστορία τους ξεκινᾷ ἀθαίρετα καί ξαφνικά, μόλις μερικές δεκαετίες πρίν, ὅπως, φερειπείν, τῶν Ἑλλήνων Νεοπεντηκοστιανῶν στή δεκαετία τοῦ 1960 καί ἄλλων στή δεκαετία τοῦ 1920. Ἄλλες ομάδες ἔχουν ζωή 100 ἢ τό πολύ 135 ἐτῶν, ὅπως ἡ ἐταιρία «Σκοπιά» τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά».

Ὅλες αὐτές οἱ ομάδες, ἢ κάθε μία γιά τόν ἑαυτό της, ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι ἡ ἀληθινή καί γνήσια Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως, δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν πολλές «ἐκκλησίες». Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι Μία καί Ἀδιαίρετη. Ἰδρύθηκε ἀπό τόν Ἴδιο τόν Ἰησοῦν Χριστόν καί συνεχίζει ἀδιάκοπα νά ὑπάρχει, νά διδάσκει καί νά ἀγιάζει τούς πιστούς ἐπί 2000 χρόνια. Εἶναι τό Ἐνα καί Μοναδικό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως Μία καί Μοναδική εἶναι ἡ Κεφαλή Της, ὁ Ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Δέν μποροῦν λοιπόν νά ὑπάρχουν μαζί Της καί κοντά Της καί ἄλλες «ἐκκλησίες».

Καί τίθεται ἐδῶ τό ἀμείλικτο γιά τίς αἰρετικές ομάδες ἐρώτημα: Ἄν ὅλες αὐτές εἶναι πράγματι, ὅπως ὑποστηρίζουν ἢ κάθε μία γιά τόν ἑαυτό της, ἡ Ἀληθινή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τότε πού ἦταν πρίν 200, 500, 1000, 1500 ἢ 1800 χρόνια; Πῶς συνδέονται μέ τήν ἀρχέγονη Ἀληθινή Ἐκκλησία πού ἴδρυσε ὁ Χριστός; Ἐάν κάποια ἀπ' αὐτές τίς νεοφανεῖς χριστιανικές αἰρέσεις ἢ τίς παραχριστιανικές ομάδες εἶναι, ὅπως ὑποστηρίζουν, ἡ ἀληθινή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πῶς θά δικαιολογήσει αὐτό τό μεγάλο χάσμα τῶν 19 ἢ 17 αἰώνων πού τήν χωρίζει ἀπό τήν πρώτη Ἐκκλησία, ἀφοῦ ὅλες αὐτές ἐμφανίσθηκαν μόλις τά τελευταῖα 150 χρόνια;

Ἐνα ἀκόμη χαρακτηριστικό τῶν νεοφανῶν αὐτῶν προτεσταντικῶν καί νεοπροτεσταντικῶν ομάδων εἶναι οἱ φονταμενταλιστικές διδασκαλίες τους, ἡ σκληρή συμπεριφορά τους πρὸς τούς ἔξω ἀπό τήν ομάδα καί ἡ ἀυστηρότητα (σκληρότητα) στήν πειθαρχία τῶν ὀπαδῶν τους, ἡ ὁποία ἐνίοτε παίρνει τόν χαρακτήρα ἀπειλῆς καί τρομοκρατίας. Ἐπίσης χαρακτηρίζονται γιά τίς ἔντονες ἐσχατολογικές διδασκαλίες τους καί τίς δῆθεν προφητικές προβλέψεις τους, γιά τίς ὁποῖες συνεχῶς διαψεύδονται. Οἱ συνεχεῖς ἀναγγελίες τοῦ τέλους τοῦ κόσμου («συστήματος», κατὰ τούς Χιλιαστές) καί ἡ ἀπειλή τοῦ Ἀντιχρίστου ἢ ἡ ὑπόσχεση τῆς λεγομένης «ἀρπαγῆς» (κατά τούς Πεντηκοστιανούς), ὀλοκληρώνουν τήν μέθοδο τοῦ ἐκφοβισμού καί τῆς καταπίεσης τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας καί τῆς στέρησης τῶν βασικῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὀπαδῶν τους. Καί εἶναι αὐτές ἀκριβῶς οἱ ομάδες πού, ὅταν καταγγελθοῦν, διαμαρτύρονται ὅτι καταπατοῦνται τάχα τά ἀνθρώπινα δικαιώματά τους καί ἡ θρησκευτική ἐλευθερία τους.

(Τό τέλος στό ἐπόμενο).

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1990

του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου (†)¹

(ιβ' μέρος)

ΜΕΡΟΣ Β'

Εισβολή στις χώρες του Ανατολικού Συνασπισμού

Η επιτυχία του στόχου των ομάδων που μᾶς απασχολούν προϋποθέτει και τή διάβρωση των χωρῶν του ἄλλοτε ανατολικού συνασπισμού. Τά γεγονότα που στό μεταξύ ἦλθαν στό φῶς ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ διάβρωση αὐτή ἔχει ἀπό πολύ καιρό δρομολογηθεῖ. Στή συνέχεια θά ἀναφερθοῦμε στός χώρες ἐκεῖνες, γιά τίς ὁποῖες διαθέτουμε στοιχεῖα.

α) Ανατολική Γερμανία

Στήν Ανατολική Γερμανία δέν ἐπετρέπετο καμία κριτική ἐναντίον των αἰρέσεων. Μερικές ἀπό αὐτές, ὅπως οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», ἡ «Χριστιανική Ἐπιστήμη», οἱ Πεντηκοστιανοί, ἦταν ἀπαγορευμένες.

Ἀλλά, ὅπως ἀνέφερε ὁ Thomas Gandow, στή Συνδιάσκεψη τοῦ Rothenburg (Μάρτιος 1990), ὅλες ἦταν ἐκεῖ καί δροῦσαν εἴτε στή πλαίσια των ἀναγνωρισμένων ἐκκλησιῶν, εἴτε καί ὑπογείως.

Ὅμως τόν τελευταῖο καιρό ὁ θρησκευτικός χώρος στή DDR² διευρύνθηκε. Λόγου χάρη, οἱ Μορμόνοι ἐγκαινίασαν τό 1985 τόν πρῶτο ναό τους στή Σαξονία. Ἀκόμη ἐπετράπη ἡ κίνηση των Ροδόσταυρων καί ἡ «Χριστιανική Ἐπιστήμη».

Ἦδη ἀπό τή δεκαετία τοῦ 1970 ὑπάρχει

1. Ἀπό τό ἀνέκδοτο ἔργο του: «Διαβρωτική Ἐπίδραση των "Αἰρέσεων". Αντιαιρετική ποιμαντική στή δεκαετία τοῦ 1990».

2. Deutsche Demokratische Republik (στή γερμανική γλώσσα) ἢ GDR (German Democratic Republic στήν ἀγγλική), ἡ ὑπό Σοβιετική ἐπιτροπή τότε γνωστή ὡς Ἀνατολική Γερμανία (1949-1990). Σημ. σύντ.

στό Ἀνατολικό Βερολίνο ἡ κίνηση των Κρίσνα καί τοῦ γκουρού Ραζνίς, πού ἐπεκτάθηκε καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς DDR. Ὁ Th. Gandow ἀνέφερε καί ἄλλες ομάδες, ὅπως ομάδες τοῦ Ζέν-Βουδισμού, γιόγκα, Tai Chi, Reiki, καθῶς καί σουφιστικές ομάδες.

Μιά ἡμέρα μετά τό ἄνοιγμα των συνόρων καί πρῖν ἐμφανισθοῦν ὅλοι οἱ ἄλλοι πολιτικοί σχηματισμοί, ἐμφανίσθηκε στήν Ἀνατολική Γερμανία ἡ «Χριστιανική Μέση» (Christliche Mitte), πού ἀνήκει στό χῶρο παραθρησκευτικῆς ὀργάνωσης.

Ἀλλά καί ἄλλες παραθρησκευτικές ὀργανώσεις ἔκαναν τήν ἐμφάνισή τους ἀμέσως μετά τό ἄνοιγμα των συνόρων, ὅπως ἡ ὀργάνωση «Οἰκουμενική Ζωή» τῆς Gabrielle Wittek, ἡ Σαηεντολογία, κ. ἄ.

«Οἱ αἰρέσεις προετοίμασαν τή στρατηγική τους πρῖν ἀπό τό ἄνοιγμα των συνόρων», ὑπογράμμισε στό Rothenburg ὁ Th. Gandow. Σέ μιᾶ δήλωση πού δημοσίευσε ὁ γκουρού Ραζνίς, ὑπογραμμίζοταν: «Παρακαλῶ μή γκρεμίζετε τό τεῖχος, γιάτί ἔτσι θά μπορούμε νά κλειδώσουμε καλύτερα τό δικό μας ἄσραμ³ πού ἀποτελεῖται ἀπό 10.000 σταννάσιν, οἱ ὁποῖοι θά κληθοῦν νά ἐποικήσουν τήν ἐρημωμένη Λαϊκή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας».

Ὁ Th. Gandow ἀνέφερε ὅτι τό Συμβούλιο τῆς κίνησης τοῦ Μαχαρίσι Μαχές Γιόγκι κατέφθασε στό τεῖχος τοῦ Βερολίνου τήν ὥρα των ἐπίσημων ἐκδηλώσεων μέ τεράστιο ταμπλό, πού ἔδειχνε τόν οὐρανό στή γῆ καί προσπάθησε νά «περάσει» τήν παρουσία του στή τηλεοπτικά μέσα πού κάλυπταν τό γεγονός.

3. Ἰνδουϊστικό κοινόβιο.

1. Η κίνηση του Chinmoy

Πρόκειται για τον γκουρού Chinmoy Kumar Ghose (σημ. σύντ.: απέβίωσε στις 11/10/2007), άλλοτε μαθητή του Shri Aurobindo. Τό 1964 αποχώρησε από την κίνηση του Δασκάλου του και άρχισε να οργανώνει στις Η.Π.Α. τη δική του κίνηση. Οί μαθητές του τον τιμούν σαν εκπρόσωπο της θεότητας. Αυτό αποκαλείται «Δάσκαλος του Διαλογισμού των Ήνωμένων Έθνων». Η λεγόμενη «Ομάδα Διαλογισμού των Ήνωμένων Έθνων» είναι μία ιδιωτική του οργάνωση. Τό όνομά της αποδεικνύει πόσο μεγαλομανής είναι ο γκουρού αυτός.

Σέ διαφημιστικά κείμενα της οργάνωσης αναφέρεται πώς ο Chinmoy είναι ένας καλλιτέχνης χαρισματικός μέ μοναδική δημιουργικότητα. Στά τελευταία 15 χρόνια έγραψε 400 βιβλία, μελωποίησε 3.000 ψαλμούς και ζωγράφησε 30.000 πίνακες!

Άπό τίς οργανώσεις-παρακλάδια της κίνησης αναφέρουμε ένδεικτικά:

«Ομάδα Έργασίας για όλοκληρωτική Ανάπτυξη της Προσωπικότητας» (Arbeitskreis zur Integralen Personlichkeitsentwicklung).

«Μουσικό Πουλί του Μπλέ Χρυσού» (Blue Gold Music Bird).

«Λέσχη για Όλοκληρωτική Γιόγκα» (Club fur Integralen Yoga).

«Πνευματική Πηγή» (Spirituelle Quelle).

«Κέντρα του Σρί Σινμού» (Sri Chinmoy Centers).

«Ομάδα Έργασίας Μαραθώνος του Σρί Σινμού» (Sri Chinmoy Marathon Team).

«Σρί Σινμού, Όλότητα-Τό σπίτι της Πορείας Ειρήνης» (Sri Chinmoy Oneness-Home Peace Run) κ. ά.

Η κίνηση αυτή εξαπλώνεται τώρα και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Ο Th. Gandow, πού έζησε τά γεγονότα του Βερολίνου, ανέφερε ότι ή πρώτη μεγάλη δραστηριότητα σέ σχέση μέ τό τείχος του Βερολίνου προήλθε από τον Sri Chin-

moy. Μιά εβδομάδα μετά τό «άνοιγμα» ή κίνηση αυτή πραγματοποίησε «μαραθώνιο ειρήνης» 28 χιλιομέτρων στό Ανατολικό Βερολίνο. Σ' αυτή την πορεία συμμετείχαν οί άθλητικές ενώσεις της περιοχής και δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα. Τό περιοδικό της FDJ⁴ «Νέος Κόσμος» αφιέρωσε όλόκληρη στήλη σ' αυτό τό γεγονός. Μεταξύ άλλων ανέφερε: «Άθλητισμός και ειρήνη. Ομάδα πρωτοβουλίας Chinmoy-δύναμη μέσω διαλογισμού. Τό άνοιγμα των συνόρων σημαίνει άνυποψίαστες δυνατότητες για τον άθλητισμό».

Όπως ανέφερε ο Th. Gandow, τό ίδιο έντυπο γνωστοποίησε ότι στις 3 Δεκεμβρίου 1989 επρόκειτο να επαναληφθεί ο «Μαραθώνιος ειρήνης» και στη DDR. Πρόσθετε ακόμη πώς οί δραστηριότητες του Chinmoy τυγχάνουν παγκόσμιας αναγνώρισης. Μάλιστα ο σχολιαστής δέν παρέλειπε να προσθέσει: «Άυτό πού έγινε πεποίθησή μου είναι ότι δέν έχει σχέση μέ αίρέσεις!»

Έκτός από τό «Μαραθώνιο Ειρήνης», ο Chinmoy πραγματοποίησε στό Ανατολικό Βερολίνο και «Συναυλία Ειρήνης». Οί τοπικές Άρχές διέθεσαν στην «Ομάδα Πρωτοβουλίας Chinmoy» ήδη από τον παρελθόντα Νοέμβριο, ειδικό γραφείο μέ τηλέφωνο στό «Σπίτι του Δασκάλου» στό Ανατολικό Βερολίνο για την προετοιμασία της εκδήλωσης στη DDR.

Κάθε πολίτης της Ανατολικής Γερμανίας μπορεί να τηλεφωνήσει και να ζητήσει να του αποσταλεί ή ειδική Κάρτα συμμετοχής. Έτσι ή κίνηση καταγράφει τίς διευθύνσεις των ένδιαφερομένων.

2. Σαηεντολογία

Μεγάλη δραστηριότητα ανέπτυξε ή «Έκκλησία της Σαηεντολογίας».

Όπως ανέφερε ο Th. Gandow, πραγματοποιήθηκε πριν από τά Χριστούγεννα του

4. FDJ (Freie Deutsche Jugend) ή Free German Youth, ή επίσημη «Σοσιαλιστική Νεολαία» της Ανατολικής Γερμανίας. Σημ. σύντ.

1989 μαζική προσηλυτιστική δραστηριότητα στις διαβάσεις των συνόρων στο Βερολίνο και σε άλλες πόλεις. Διανεμήθηκαν ολόκληρα κιβώτια με έντυπα της οργάνωσης αυτής. Τά «χοντρά» βιβλία του Ron Hubbard προσφέρονταν με 20 ή 30 ανατολικογερμανικά μάρκα.

Κατά τον Gandow ιδιαίτερη επιτυχία σημείωσε η Σαηεντολογία στο Βερολίνο κατά τις Κυριακές, πού τά καταστήματα ήταν κλειστά. Οί επισκέπτες από τό Ανατολικό Βερολίνο δέν μπορούσαν νά αγοράσουν τίποτε μέ τά «χρήματα ύποδοχής» (Begrüßungsgeld) πού εκδίδονταν τότε στους Ανατολικογερμανούς από τό Δυτικό Βερολίνο κατά την επίσκεψή τους εκεί.

Στά σύνορα τούς περιέμεναν οί όπαδοί της Σαηεντολογίας, γιά νά τούς προσφέρουν τά βιβλία της κίνησης σε ανατολικά μάρκα και μάλιστα στην τιμή «ένα προς ένα». Δέν παρέλειψαν νά σημειώσουν τις διευθύνσεις των αγοραστών, γιά μετέπειτα έπεξεργασία. Υπολογίζεται πως πουλήθηκαν στην περίοδο των Χριστουγέννων 10.000 «χοντρά» βιβλία της Σαηεντολογίας.

Σέ ειδική έκθεση της Σαηεντολογίας αναφέρεται, ότι διανεμήθηκαν 150.000 φείγβολάν και άλλα έντυπα. Τά αποθέματα βιβλίων στο Βερολίνο εξαντλήθηκαν και ακολούθησαν μεγάλες αποστολές από τό Μόναχο, τή Φρανκφούρτη, τό Ντίσελντορφ, τή Στουτγάρδη και τό Άμστερνταμ.

Σέ περιοδικό πού στέλνεται στα μέλη της κίνησης της Σαηεντολογίας αναφερόταν: «Ζητείτε άνθρωπος σ' ολόκληρο τον πλανήτη, πού επιθυμούν νά αναλάβουν ίεραποστολή στην DDR. Τίποτε δέν είναι σπουδαιότερο από τό νά δράσει κανείς τώρα».

Στό Δυτικό Βερολίνο δημοσιεύθηκαν αγγελίες της Σαηεντολογίας, πού απευθύνονταν σε ανθρώπους πού προήρχοντο

από τή DDR. Σ' αυτούς τούς Ανατολικογερμανούς προτεινόταν μία θέση γιά ίεραποστολή στη Δρέσδη, στο Μαγδεμβούργο, στο Ροστόκ. Τό ποσόν των 10 Γερμ. Μάρκων πού προσφερόταν σαν χαρτζιλίκι γιά δεκάωρη εργασία; Ήταν γιά τούς Ανατολικογερμανούς πολύ έλκυστικό.

3. Ανθρωποσοφία

Η κίνηση αυτή ιδρύθηκε τό 1913 από τον Rudolf Steiner (1861-1929), Γενικό Γραμματέα του Γερμανικού Τμήματος της «Θεοσοφικής Έταιρίας». Πρόκειται γιά νέο-γνωστική οργάνωση.

Η κίνηση δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς και μέ διάφορες οργανώσεις, όπως:

«Ακαδημία γιά Οικολογική Αύξηση» (Akademie für Ökologisches Wachstum).

«Ίδρυμα: Νοσοκομείο-Παράκελσος» (Verein für ein erweitertes Haiwesen), «Σχολεία Waldorf» ή «Σχολεία Steiner» κ. ά.

Στό χώρο της Ανατολικής Γερμανίας ή Ανθρωποσοφία καταβάλλει προσπάθειες επέκτασης μέ την ίδρυση των λεγομένων «Σχολείων Waldorf». Ήδη δημιουργήθηκε τό πρώτο τέτοιο σχολείο στη Λειψία. Όπως γίνεται πρόσφατα και στην Ελλάδα, έτσι και στην Ανατολική Γερμανία, ή Ανθρωποσοφία οργανώνει «Συμπόσια γιά την παιδαγωγική μέθοδο Waldorf».

Η επιτυχία της κίνησης στον παιδαγωγικό τομέα οφείλεται ασφαλώς στην επιθυμία των γονέων και εκπαιδευτικών της DDR νά αναζητήσουν ένα νέο σχολικό μοντέλο, πού αποκλείει την ανάμιξη του κόμματος στο σχολείο. Όπως υπογράμμισε ό Gandow, λόγω της έλλιπούς ενημέρωσης, ή παιδαγωγική της Θεοσοφίας και Ανθρωποσοφίας τυγχάνει στην Ανατολική Γερμανία θετικής κριτικής, ακόμη και από ανθρώπους της Έκκλησίας.

(Συνέχεια στο έπόμενο)

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΩΣ ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΣΤΗΝ ΑΠΕΙΛΗ ΤΩΝ ΣΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

του κ. Κωνσταντίνου Παπαχριστοδούλου,
Προέδρου του Δ.Σ. τῆς Π.Ε.Γ.

Μεγάλη συζήτηση γίνεται ἐσχάτως στήν ἑλληνική κοινωνία ἀκόμα καί μέσα στήν ἐκπαιδευτική κοινότητα τῶν Θεολόγων ὅσον ἀφορᾷ στό περιεχόμενο τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καί τόν τρόπο τῆς διδασκαλίας του. Γίνεται λόγος γιά μείωση τῶν ὥρῶν διδασκαλίας, τήν μετατροπή του σέ ἐπιλεγόμενο, ἀκόμα καί σέ κατάργησή του (ἀπό ὀρισμένες, εὐτυχῶς, μειοψηφίες). Ὡς πρός τό περιεχόμενό του ζητεῖται ἡ ἀλλαγὴ τοῦ προσανατολισμοῦ σέ Θρησκευιολογικό, ἀνθρωπιστικό ἢ κοινωνιολογικό, χωρίς σαφῆ Ὁρθόδοξο προσανατολισμό. Τό ἴδιο τό μάθημα χαρακτηρίζεται ὡς ὁμολογιακό, ἀμιγῶς κατηχητικό, ἐνῶ μερικοί κάνουν λόγο ἀκόμα καί γιά «προσηλυτισμό». Νομίζουμε ὅτι γιά κάθε ἓνα χαρακτηρισμό πρέπει νά γίνει ἰδιαίτερη ἀναφορά κατατείνοντας στήν ἀποψη ὅτι τελικῶς τό μάθημα πρέπει νά εἶναι ὁμολογιακό, μέ στοιχεῖα θρησκευιολογίας, χωρίς ποτέ νά χάνει τόν Ὁρθόδοξο προσανατολισμό του:

Α. Ἡ Κατήχηση ἀποτελεῖ τήν συστηματική διδασκαλία τῶν χριστιανικῶν δογμάτων καί ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Αὐτός πού δέχεται τήν κατήχηση δέν ἀποτελεῖ ὅπως δῆποτε ἓνα συνειδητό μέλος τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ ὁδός τῆς σωτηρίας δέν ἀπαιτεῖ μόνο γνώση ἀλλά καί ἐμπειρία. Ἡ τελευταία ἀποκτᾶται μόνο ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κατήχηση ὁμως θεωρεῖται προϋπόθεση. Ὑπ' αὐτή τήν ἔννοια τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν δέν μπορεῖ παρὰ νά ἔχει καί

στοιχεῖα κατήχησης. Ἀλλά δέν μπορεῖ νά εἶναι μόνο κατήχηση.

Β. Ὁ ὅρος «προσηλυτισμός» πού χρησιμοποιοῦν μερικοί γιά νά χαρακτηρίσουν τό μάθημα εἶναι ἀδόκιμος καί ὑποκρύπτει δόλο. Προσηλυτισμό ἀσκεῖ κάποιος μέ ἀθέμιτα πολλές φορές μέσα, ἐκμεταλλεόμενος τήν ἀγνοια, τήν ἀνάγκη, τήν κουφότητα κάποιου, προκειμένου νά ἀλλοιώσει καί τελικά νά ἀλλάξει τήν πίστη του, τό θρησκευτικό του πιστεύω. Τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ὁμως ἀπευθύνεται σέ βαπτισμένους ὀρθόδοξους χριστιανούς ἄρα, ἐξ ὀρισμοῦ, δέν μπορεῖ νά ἀποτελεῖ προσηλυτισμό. Οἱ μαθητές δέ, πού ἀνήκουν σέ ἄλλα δόγματα ἢ θρησκείες ἔχουν, ἀπό πολλῶν ἐτῶν, τό δικαίωμα νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τό μάθημα.

Γ. Τό μάθημα, λένε πολλοί ὅτι, πρέπει νά εἶναι ἀμιγῶς θρησκευιολογικό ὥστε ὁ μαθητής νά διδάσκεται τόν Χριστιανισμό μέ κάθε ὁμολογιακή ἀπόκλιση καί ἐξ ἴσου μέ τίς ἄλλες μεγάλες θρησκείες (Μουσουλμανισμό, Ἑβραϊσμό, Ἰνδουισμό κλπ). Σέ πρώτη φάση καλό εἶναι ὁ μαθητής νά γνωρίζει τίς διδασκαλίες καί τίς ἰδιαιτερότητες τῶν ἄλλων θρησκευιῶν καί δογμάτων. Μάλιστα τό ἀναλυτικό πρόγραμμα ὀρίζει τήν διδασκαλία τῶν θρησκευμάτων στήν Β' Λυκείου (μέχρι σήμερα). Ὅπως προείπαμε ὁμως, τό μάθημα ἀπευθύνεται σέ βαπτισμένους ὀρθόδοξους χριστιανούς καί ὄχι σέ ἀβάπτιστους ἀγνωστικιστές πού θά πρέπει νά

ἀκούσουν για ὅλες τίς θρησκείες καί μετά νά διαλέξουν. Ἀκόμα καί ἕνας ὀρθόδοξος καθηγητής πού διδάσκει Θρησκευολογία, σύμφωνα μέ τόν μακαριστό π. Ἀντώνιο Ἀλεβιζόπουλο, θά πρέπει νά ἔχει ὀρθόδοξο φρόνημα καί προσανατολισμό καί νά μήν ἀντιμετωπίζει ὅλες τίς θρησκείες «ἀντικειμενικά». Ἄν δηλαδή πιστεύει ὅτι ἡ μόνη ὁδός τῆς σωτηρίας εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, αὐτό πρέπει νά προβάλλει. Διότι κάθε ἄλλη ἄποψη (ὅτι δηλ. στόν ἴδιο Θεό πιστεύουμε ὅλοι καί ὅτι ψήγματα τῆς ἀλήθειας ὑπάρχουν σέ ὅλες τίς θρησκείες) ἀποτελεῖ αἴρεση καί καταδικάζεται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας.

Δ. Ἐπικρατεῖ σήμερα μεταξύ πολλῶν θεολόγων, ἡ ἄποψη ὅτι τό μάθημα δέν πρέπει νά εἶναι ὁμολογιακό διότι ὡς τέτοιο κινδυνεύει νά καταργηθεῖ. Διαβάζουμε σέ σχετικό ἄρθρο: «Τό κράτος, ὡς κυρίαρχος θεσμός, οἱ φορεῖς καί τά πρόσωπα πού τό ἀπαρτίζουν, ἀποδοκιμάζουν τήν μονοδιάστατη θρησκευτική ὁμολογιακή κατεύθυνση τοῦ μαθήματος καί ζητοῦν τήν ὑποβάθμισή του, καθῶς αὐτό πού κυριαρχεῖ εἶναι ἡ ἀντίληψη ὅτι θρησκευτική ἐλευθερία καί ὁμολογιακός χαρακτήρας δέν συμβαδίζουν».¹ Ἡ ἄποψή μας διαφέρει ὡς πρός τό ἔξης: Ἐπειδή τό κράτος, στήν παρούσα συγκυρία, ἀποδοκιμάζει τόν ὁμολογιακό χαρακτήρα τοῦ μαθήματος θά πρέπει νά ἀρχίσουν οἱ ἐκπτώσεις; Σίγουρα τό μάθημα μπορεῖ νά διανθιστεῖ μέ πλῆθος θεμάτων πού ἀπτονται τῆς χριστιανικῆς τέχνης, τῆς κοινωνιολογίας, τοῦ θρησκευτικοῦ, ἐν γένει, φαινομένου, τῆ σχέση τοῦ χριστιανισμοῦ στήν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ κ.ο.κ. Ὅλα αὐτά εἶναι σαφῶς χρήσιμα καί δίδουν ἄλλη διάσταση στό μάθημα. Δέν θά πρέπει ὅμως κατ' οὐδένα τρόπο νά χαθεῖ ὁ ὁμολογιακός χαρακτήρας τῶν θρησκευτι-

κῶν καί ὅπωςδήποτε ἡ ὀρθόδοξη μαρτυρία. Ἡ πολιτεία μπορεῖ νά ἀντιδρᾷ ἀλλά οἱ συνειδητά ὀρθόδοξοι πολίτες καί ἡ Ἐκκλησία, ὡς μέρος αὐτοῦ τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ, πρέπει ὄχι μόνο νά ἀντισταθοῦν ἀλλά καί νά ἀπαιτήσουν. Ἄν μή τί ἄλλο ἡ Ἐκκλησία δέν πρέπει νά ἔχει λόγο στό περιεχόμενο τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν;

Ε. Καί ἐρχόμαστε σέ ἕνα ἄλλο σπουδαῖο θέμα πού κανεῖς δέν συζητᾷ καί οὐδέποτε ἐτέθη σέ συνάφεια μέ τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Πρόκειται γιά τήν ἀπειλή τῶν παραθρησκευτικῶν ὁμάδων ἢ κατὰ τήν διεθνή ὀρολογία «σεκτῶν», «καταστροφικῶν λατρειῶν» ἢ «θρησκείων τῆς νεότητος» (γιατί ἀπευθύνονται κυρίως στούς νέους). Εἶναι τόσο μεγάλη σήμερα ἡ ἐξάπλωσή τους πού ὅσοι μελετοῦν τό «σκηνικό», γνωρίζουν ὅτι ἔχει ἀσχοληθεῖ μέ τό θέμα, ἀπό ἐτῶν καί τό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθῶς καί τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, ἀλλά καί Κυβερνήσεις Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὅπως ἡ Γαλλία καί ἡ Γερμανία, τό Βέλγιο, ἡ Αὐστρία κ.ἄ. (Βλ. Ψήφισμα τῆς 29ης Φεβρουαρίου 1996 τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου σχετικά μέ τίς «Σέκτες» στήν Εὐρώπη). Μάλιστα ἡ «Κοινοβουλευτική Συνέλευση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης» μέ τό ψήφισμα 1178/92, ζήτησε ἀπό τά κράτη μέλη νά λάβουν νομοθετικά, διοικητικά καί ἐκπαιδευτικά μέτρα γιά τήν προστασία τῶν πολιτῶν καί εἰδικά τῆς νεολαίας. Στό σημαντικότερο αὐτό κείμενο ἀναφέρεται χαρακτηριστικά: «Τό πρόγραμμα τοῦ συστήματος γενικῆς παιδείας πρέπει νά περιλαμβάνει συγκεκριμένη καί ἀντικειμενική πληροφόρηση ἐπί τῶν μεγάλων θρησκείων καί ἐπί τῶν σπουδαιότερων ἀποκλίσεων ἀπό αὐτές (variants-variantes: κατὰ λέξη «παραλλαγῶν»), ἐπί τῶν ἀρχῶν πού προϋποθέτει ἡ μελέτη τῆς συγκρίσεως τῶν θρησκείων, ὡς καί ἐπί τῆς ἠθικῆς καί τῶν προσωπικῶν καί κοινωνικῶν δικαιωμάτων». Πρόκειται γιά

1. <http://www.amen.gr/index.php?mod=news&op=article&aid=3767>

πραγματική λαίλαπα πού μαστίζει σάν ένα είδος «ψυχοναρκατωτικού», κυρίως τή νεολαία.

Ήδη στή Γαλλία λειτουργεί μόνιμο Διϋπουργικό ὄργανο, παρά τῶ Πρωθυπουργῶ, μέ τόν τίτλο: «Ἐπιτροπή Ἐπαγρύπνησης καί Ἀγώνα κατά τῶν Παρεκτροπῶν τῶν Σεκτῶν» (Miviludes), γιά τή συνεχή παρακολούθηση τῆς δράσης τῶν νεοφανῶν αἰρέσεων καί τῆς παραθρησκείας. Πολύ πρόσφατα, ἡ ἐπιτροπή αὐτή κυκλοφόρησε εἰδικό Ὁδηγό μέ τίτλο: «Ἡ προστασία τῶν ἀνηλίκων ἀπό τίς παρεκτροπές τῶν αἰρέσεων». Ἐνα πόνημα πού ἔχει σκοπό νά βοηθήσει τούς ἐπαγγελματίες πού ἔχουν ἐπιφορτισθεῖ μέ τήν εὐθύνη τῶν παιδιῶν, στό νά ἀνιχνεύουν τήν διανοητική καί κατ' ἐπέκταση, ψυχική κακοποίηση εἰς βάρος τους. Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐν λόγω ἐπιτροπῆς Georges Fenech σέ συνέντευξη πού ἔδωσε στήν ἐφημερίδα LE FIGARO (13-10-2010) ἀποκάλυψε ὅτι στή Γαλλία, τό πλῆθος τῶν παιδιῶν πού ὑφίσταται τίς συνέπειες τῶν παρεκτροπῶν τῶν αἰρέσεων, βρίσκεται μεταξύ 50.000 καί 60.000.

Ἀξίζει ἐδῶ νά ἀναφέρουμε ὅτι τό Ὑπουργεῖο Παιδείας τοῦ Γερμανικοῦ κρατιδίου τοῦ Μεκλεμβούργου-Πομερανίας ἔχει συντάξει εἰδική ἔκθεση γιά τίς αἰρέσεις καί τίς κοσμοθεωριακές ομάδες ἐξετάζοντας τίς μεθόδους πλύσεως ἐγκεφάλου καί τίς συνέπειες στήν οἰκογενειακή, ἐπαγγελματική καί κοινωνική δομή τοῦ ἀνθρώπου. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά: «Τά μέλη τῆς ομάδας ἀλληλο-παρακολουθοῦνται καί ἀλληλο-ἐλέγχονται. Ἡ καλύτερη πίστη εἶναι ἡ ἀπόλυτη ὑποταγή. Ἡ ἐπιστήμη καί ἡ προσωπική σκέψη ἀπορρίπτονται ὡς μὴ φωτισμένες ἢ καί ὡς σατανικές...»².

Πολλές φορές μέσα ἀπό τό περιοδικό μας «ΔΙΑΛΟΓΟΣ», ἔχουμε καταδείξει τούς τρόπους καί τίς μεθόδους μέ τίς ὁποῖες οἱ ὄρ-

γανώσεις αὐτές παραπλανοῦν τά θύματά τους. Καταργοῦν κάθε ἔννοια προσωπικῆς ἐλευθερίας καί δημιουργοῦν ἄβουλα ὄντα πού τά χρησιμοποιοῦν ἀκόμα καί γιά παράνομους σκοπούς. Σήμερα στήν Ἑλλάδα ἔχουν καταγραφεῖ ἐπίσημα περισσότερες ἀπό 400 τέτοιες ὁργανώσεις ἐνῶ ἀνεπίσημα ὁ ἀριθμός τους ὑπερβαίνει κατά πολύ. Οἱ ομάδες αὐτές ἀλιεῦουν θύματα μεταξύ τῶν νέων κυρίως ἀνθρώπων, πού δέν ἔχουν πυξίδα καί πνευματικό προσανατολισμό στή ζωή τους συνήθως. Ἀφοῦ πλησιάσουν μέ πολλούς τρόπους ἕνα νέο ἄνθρωπο μποροῦν μέ μεθοδευμένες ἐνέργειες νά τόν μετατρέψουν σέ πειθήνιο ρομπότ.

Εἶναι γνωστό ὅτι ἀμέσως μετά τήν κατάρρευση τοῦ κομμουνισμοῦ, στίς πρώην χῶρες τοῦ ἀνατολικοῦ μπλόκ εἰσέβαλαν στίς χῶρες αὐτές χιλιάδες τέτοιες ομάδες προσδοκῶντας νά καλύψουν τό ιδεολογικό κενό. Τό ἴδιο γίνεται καί στή δυτική Εὐρώπη ἡ ὁποία ἔχει κατά κάποιο τρόπο, χάσει τόν χριστιανικό της προσανατολισμό, εἴτε γιατί ὁ «Χριστιανισμός» της (Παπικοί, Ἀγγλικανοί, Προτεστάντες), ἀδυνατεῖ νά προσφέρει ἀληθινό νόημα ζωῆς, εἴτε γιατί ὁ ὕλισμός τοῦ σύγχρονου δυτικοῦ ἀνθρώπου τόν ἔχει ἀποκόψει ἀπό κάθε τί πνευματικό. Στήν Ἑλλάδα παρ' ὅλα αὐτά ὑπάρχει ἀκόμα ἀντίσταση. Αὐτή πού προσφέρει ἡ Ὁρθόδοξη ἰδιοπροσωπία τοῦ λαοῦ μας -κάτι πού πάει δυστυχῶς νά χαθεῖ μέσα ἀπό τήν κακῶς ἐννοούμενη «πολύ-πολιτισμικότητα», ὁ ἄρρηκτος δεσμός τῶν Ἑλλήνων μέ τήν Ἐκκλησία τους καί φυσικά ἡ ὑποχρεωτική διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν στήν πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Ἄν αὐτή ἡ ἀντίσταση καμφθεῖ καί ἡ ἑλληνική πολιτεία ἀποχριστιανοποιήσει τήν ἐκπαίδευση εἶναι μαθηματικῶς βέβαιο ὅτι τό κενό θά καλύψουν κάθε εἴδους παραθρησκευτικές ομάδες καί ἄλλα θρησκευτικά ρεύματα πού λόγω καί τῆς ἀνεξέλεγκτης μετανάστευσης, κατακλύζουν τήν Ἑλλάδα.

2. "Informationsbrosure über Sekten und Weltanschauungsgruppierungen", ἐκδ. Kulusministerium Mecklenburg-Vorpomern 1994, σελ. 6-9.

«ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ» ΜΕΣΩ ΤΕΧΝΩΝ ΔΡΑΜΑΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

τῆς κ. Ελένης Ανδρουλάκη

(β' μέρος)

Στίς ομάδες θεραπείας μέσω δράματος καί μέσω ἄλλων τεχνῶν χρησιμοποιοῦνται καί «οἱ ἀρχαῖοι "θεοί" τῆς σοφίας»². Ἐπίσης, γίνεται χρήση σαμανιστικῶν συμβόλων καί πρακτικῶν³, καθὼς καί παγανιστικῶν μεθόδων⁴. Ἡ διαδικασία τῆς δραματοθε-

ραπείας κάποιες φορές παίρνει τή μορφή «Σαμανιστικοῦ Ταξιδιοῦ» ἢ «Ταξιδιοῦ Ἑσωτερικῆς Ἀφύπνισης», ὅπου οἱ «θεραπευόμενοι» ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τόν «Ἑσωτερικό Διδάσκαλο», τήν «Ἐγγενῆ Σοφία», τό «Φύλακα Ἄγγελο», τά «Ἀνώτερα Ἑσωτερικά Κέντρα», τό «Ἀλχημιστικό Ἔργο τῆς Ψυχῆς»· κάνουν ἓνα «αὐτογνωστικό Ταξίδι μέ στόχους τήν αὐξηση τῆς Συνειδητότητας, τή διεύρυνση τῆς Ἑσωτερικῆς κατανόησης καί τό ἀνοιγμα τῆς Καρδιάς»⁵.

1. <http://www.im-glyfadas.gr/01/01/01010087.asp>
2. Sue Jennings, Ase Minde, Μάσκες τῆς Ψυχῆς, ἔνθ. ἄνωτ., σ. 246.
3. Αὐτόθι, σ. 220-221.
4. Ὅπως ὁ χορός τῆς γονιμότητας καί οἱ μάσκες γονιμότητας γιά νά θεραπευτεῖ ἀτεκνο ζευγάρι, στό Μάσκες τῆς Ψυχῆς, ἔνθ. ἄνωτ., σ. 153.

5. Τά ἀνωτέρω ἐλήφθησαν ἀπό τήν ἰστοσελίδα www.romfea.gr.

Ἀπό τίς προηγούμενες ἀναφορές μας, γίνεται σαφές ὅτι οἱ μεγάλες εὐρωπαϊκές χώρες ἐδῶ καί πολλά χρόνια, ὀργανώνονται κατάλληλα προκειμένου νά ἀντιμετωπίσουν τό φαινόμενο τῆς Παραθρησκείας ὄχι τόσο ὡς θρησκευτικό ἀλλά πρωτίστως ὡς κοινωνικό πρόβλημα. Στή χώρα μας ὅμως, ὅλα αὐτά ἤχουν τουλάχιστον «ἐξωτερικά». Ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς «ἐλευθερίας ἔκφρασης» καί τῶν «δικαιωμάτων» τῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων, ὄχι μόνο παραβλέπεται ἡ ἐγκληματική πολλές φορές δράση τέτοιων ομάδων, ἀλλά ὅποιος τολμήσει νά ἀσκῆσει κριτική κατηγορεῖται ὡς μισαλλόδοξος καί φανατικός· ἐνῶ παράλληλα τό μοναδικό ἀνάχωμα στή λαίλαπα πού ἔρχεται, δηλαδή τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, περιθωριοποιεῖται καί ἐξοβελίζεται ἀπό τήν ἐκπαίδευση.

Θά κλείσουμε τήν ἀναφορά μας στήν ἀναγκαιότητα τοῦ μαθήματος τῶν θρη-

σκευτικῶν παραθέτοντας ἀπόσπασμα ἀπό συνέντευξη τοῦ Σέβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου: «Ὅταν πρό δύο μηνῶν βρέθηκα στή Μονή τοῦ Ντιβέγιεβο, κατά τούς ἑορτασμούς τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σεραφεῖμ, καθόταν δίπλα μου ὁ Ὑπουργός Ἀτομικῆς Ἐνέργειας κ. Κυριένκο καί μοῦ εἶπε: «Κάτι ἄκουσα ὅτι σήμερα ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση ἀποφάσισε νά βγάλει τά θρησκευτικά ἀπό τά σχολεῖα. Εἶναι ἀλήθεια;». Ἐξεπλάγην καί τοῦ ἀπήντησα: «Δέν πιστεύω. Κάτι θά εἶχα ἀκούσει. Αὐτά τά πράγματα δέν γίνονται τόσο ξαφνικά». «Ἄπλά», μοῦ λέει, «μοῦ ἔκανε ἐντύπωση, γιατί ἐμεῖς, ἐδῶ στή Ρωσία, προσπαθοῦμε νά τά βάλουμε σέ ὅλα τά ἐπίπεδα ἐκπαίδευσης»³.

3. http://www.romfea.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1717:romfeagr&catid=23:2009-12-18-08-37-13.

Αυτή ή έκφανση της δραματοθεραπείας ενσωματώνει σε μεγάλο βαθμό εσωτερικές αρχές.

6. Τό ψυχόγραμμα

Μιά παρεμφερής με τη δραματοθεραπεία μέθοδος είναι και τό ψυχόγραμμα. «Τό ψυχόγραμμα αναπτύχθηκε από τόν Έβραϊό γιατρό J. L. Moreno ανάμεσα στά 1920-1930»⁶. Τό ψυχόγραμμα είναι μιά «όλιστική θεραπευτική μέθοδος»⁷, μιά «βιωματική μέθοδος ανάπτυξης της προσωπικότητας, απελευθέρωσης της έκφρασης και τών ικανοτήτων μας, διεύρυνσης της συνείδησης»⁸, κατάλληλη «γιά τή θεραπεία, τήν αναζήτηση προσωπικής αυτογνωσίας, τό ξεκαθάρισμα και τήν εξομάλυνση ανθρώπινων σχέσεων, τήν καλύτερη αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού»⁹. Είναι «μιά έναλλακτική μέθοδος ψυχοθεραπείας στην όποια οί συμμετέχοντες διερευνούν θέματα πού τούς απασχολούν σάν νά ήταν ήθοιοί στά έργα τους». Ο ψυχοθεραπευτής μέσω ψυχοδράματος αποκαλείται «σκηνοθέτης» και ό ασθενής/πελάτης ονομάζεται «πρωταγωνιστής». Ο θεραπευτής, αποκαλούμενος και «ψυχοδραματιστής», «έχει ως στόχο νά ενεργοποιήσει τούς θεραπευτικούς μηχανισμούς του σώματος μέσα σε μιά διαδικασία ψυχοθεραπευτικής αυτό-έρευνας χρησιμοποιώντας τή δραματική μέθοδο»¹⁰. Τά προβλήματα του «πρωταγωνιστή» αναπαριστάνονται μέσα από αυτοσχεδιασμούς ρόλων. «Στή διάρκεια της έκδραμάτισης μιᾶς κατάστασης ή ενός ζητήματος, οί άλλοι συμμετέχοντες ή

μέλη του προσωπικού αναλαμβάνουν τούς ρόλους ανθρώπων πού σχετίζονται με τήν απεικόνιση του προβλήματος»¹¹. Η έκδραμάτιση του ρόλου θεωρείται «τό κύριο μέσο θεραπείας»¹², αλλά και διάγνωσης του προβλήματος του ασθενούς¹³.

Τό ψυχόγραμμα «βρίσκει εφαρμογές σε πολλές και διαφορετικές πλευρές τών καθημερινών δραστηριοτήτων, πού ποικίλλουν πολύ, όπως γιά παράδειγμα στόν τομέα τών σχέσεων, της εκπαίδευσης, της θεραπείας, της εργασίας, της προσωπικής βελτίωσης, της πνευματικότητας, του θεάτρου»¹⁴. Οί σχετικές «βιωματικές ομάδες αυτογνωσίας» και τά σεμινάρια ψυχοδράματος είναι «μιά ομάδακή εκπαιδευτική-ψυχοθεραπευτική εμπειρία» και απευθύνονται «σ' όλους τούς επαγγελματίες ψυχικής υγείας, τούς εκπαιδευτικούς, τούς ανθρώπους του θεάτρου, τά στελέχη επιχειρήσεων και στόν καθένα πού ενδιαφέρεται νά ταξιδέψει πρός τήν εσωτερική του μεταμόρφωση και προσωπική του ολοκλήρωση»¹⁵.

Ο ιδρυτής της μεθόδου, ό Moreno, χαρακτήρισε τό ψυχόγραμμα ως «νέα θεολογία» και ως «φιλοσοφία ζωής»¹⁶. «Τό ψυχόγραμμα γεννήθηκε από μιά φιλοσοφική και ψυχολογική βάση διαφορετική από άλλες ψυχοθεραπευτικές μεθόδους»¹⁷. Εκπρόσωποι του Ίνστιτούτου Moreno διευκρινίζουν ότι «στην πραγματικότητα τό ψυχόγραμμα είναι τέχνη με πολύ βαθιά κοσμικά (συμπαντικά) θεμέλια»¹⁸. Ο Moreno είχε τή δική του αντίληψη γιά τό Θεό και τόν κόσμο,

dramatherapy.gr κατά τά έτη 2005-2010.

6. Ράνια Εὐδοκίμου-Παπαγεωργίου, ἔνθ.ἀνωτ., σ. 111.

7. Joseph J. Moreno, Ἐρμηνεύοντας τήν Ἐσωτερική μας Μουσική - Μουσικοθεραπεία καί Ψυχόγραμμα, Πρίνος, 2006, σ. 16.

8. Από σχετικό διαφημιστικό ἔντυπο.

9. <http://www.psychodramainstitute.gr/psychodrama.html>

10. Marcia Karp, Paul Holmes, Kate Bradshaw et al, Τό Ψυχόγραμμα - Θεωρία καί Πρακτική, University Studio Press, σ. 78.

11. Phil Jones, ἔνθ.ἀνωτ., σ. 114.

12. Αὐτόθι, σ. 310.

13. Αὐτόθι, σ. 311.

14. <http://www.psychodramainstitute.gr/psychodrama.html>

15. Από διαφημιστικό ἔντυπο κέντρου ψυχοδράματος.

16. Περιοδική ἔκδοση της ἐπιστημονικής ἔνωσης του ΨΝΑ «Τετράδια Ψυχιατρικής», Ἰανουάριος-Μάρτιος 2007, σ. 90.

17. Marcia Karp, Paul Holmes, Kate Bradshaw et al, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 41.

18. www.shaman.se/FromCosmosToCatharsisVanarot.pdf, σ. 4.

άντίληψη πού θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί ασυμβίβαστη μέ τήν Ὁρθοδοξία. Τό ψυχόδραμα στηρίζεται στή φιλοσοφία ὅτι «κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἓνα ἐνεργό κομμάτι τοῦ σύμπαντος»¹⁹. καί «κάθε κομμάτι τοῦ σύμπαντος μετέχει στήν οὐσία τοῦ Θεοῦ καί ὅλα αὐτά τά μέρη καί οἱ στιγμές εἶναι μέρη μιᾶς ἀδιαίρετης ἐνότητας»²⁰. Αὐτά ἔγραφε ὁ Moreno στό βιβλίο του: «Τά λόγια τοῦ Πατέρα», ἓνα βιβλίο τό ὅποιο, σύμφωνα μέ τόν Moreno, «περιλαμβάνει τά λόγια τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατέρα μας, τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ Σύμπαντος»²¹. Ὁ Moreno συχνά ἀναφέρεται στήν «ἀλληλοσύνδεση ὅλων των δημιουργημάτων» καί ὑποστηρίζει ὅτι «γινομαστε ὅλοι ὄχι μόνο μέρος τῆς δημιουργίας, ἀλλά καί μέρος τοῦ Δημιουργοῦ»²². Νά προσεχθεῖ ὅτι γιά τήν Ὁρθοδοξία δέν ὑπάρχει μετοχή τοῦ ἀνθρώπου στήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, παρά μόνο στίς ἐνεργειές Του. Ἡ πίστη ὅτι εἴμαστε μέρος ἢ τμήμα τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅτι μετέχουμε τῆς οὐσίας Του εἶναι καθαρά πανθεϊστική ἀντίληψη. Ὁ Moreno «πάλεψε πολύ στή ζωή του μέ τίς δικές του ἀκατανίκητες καί ναρκισσιστικές φαντασιώσεις... Κατά καιρούς ἔπαιζε τό Θεό καί κατά καιρούς ἦταν ὁ Θεός»²³. Μάλιστα «συνήθιζε νά λέει "ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα σέ ἐμένα καί ἓναν ψυχωτικό εἶναι ὅτι ἐγώ πῆγα σέ κάποιον ἐκδότη"»²⁴.

Ἐκτός ἀπό τή φιλοσοφία τοῦ «Ἐγώ-Θεός» ("I-God"), ὁ Moreno εἰσήγαγε καί τόν ὄρο «διά-ψυχή», γιά νά περιγράψει τή διαδικασία «ὅπου δύο ἢ περισσότερα ἄτομα βρίσκονται ἀλληλένδετα μέσα σέ ἓνα σύστημα σύν-ἀσυνείδητων καταστάσεων»²⁵

-κάτι διαφορετικό ἀπό τό «ἀσυνείδητο» καί τό «συλλογικό ὑποσυνείδητο» τοῦ Freud καί τοῦ Jung. Τό «σύν-ἀσυνείδητο» τοῦ Moreno περιγράφει μιᾶ «κοσμική μήτρα», ἡ ὁποία εἶναι «μιᾶ δεξαμενή τῶν ἐμπειριῶν πού ἀνήκουν στήν πλανητική ὑπαρξη τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς»²⁶. Εἶναι τό «πνεῦμα», ἢ «ἐνέργεια»²⁷ πού διατηρεῖ τήν ὁμαδική διαδικασία. Αὐτή ἢ «διά-ψυχή» τῆς ὁμάδας θεωρεῖται ὅτι «μπορεῖ νά ἐξωτερικευτεῖ καί νά φανερωθεῖ διαμέσου ψυχοδραματικῶν τεχνικῶν»²⁸. Αὐτό τό «σύν-ἀσυνείδητο» ἀναφέρεται καί σέ «ἀναμνήσεις γεγονότων τά ὁποία συνέβησαν πρὶν τή γέννηση ἢ τή σύλληψη». Γι' αὐτό ὁ «πρωταγωνιστής» σέ μιᾶ ὁμάδα ψυχοδράματος μπορεῖ «νά ἔχει ἀναμνήσεις ἢ ἀνεξήγητα αἰσθήματα... ἐνός μακρινοῦ παρελθόντος»²⁹.

Ὁ Moreno δηλώνει ὅτι «οἱ ψυχοδραματικοί ρόλοι διευκολύνουν τήν ἐμπειρία τῆς "ψυχῆς"»³⁰ καί ὅτι ὁ μόνολογος κατά τή διάρκεια τῆς ψυχοθεραπείας «περιλαμβάνει στοιχεῖα ἀπό τόν βουδιστικό διαλογισμό»³¹. Ὁ χῶρος τῆς σκηνῆς ὅπου διαδραματίζεται τό ψυχόδραμα εἶναι «ἀνοιχτός, συμπαντικός, ἄδειος»³². «Ἡ σκηνή εἶναι ἐπίσης ὁ μικρόκοσμος τοῦ Σύμπαντος καί μοιράζεται κοινές ἀξίες μέ τίς πιό ἀρχαῖες σκηνές τῆς σαμανικῆς καί θεραπευτικῆς ἱερῆς τελετουργίας»³³. Οἱ ἴδιοι οἱ θεραπευτές ἀποκαλύπτουν ὅτι «τό ψυχόδραμα μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὡς μιᾶ γέφυρα ἀνάμεσα στό σαμανισμό καί στήν ψυχοθεραπεία»³⁴. «Ἡ ζωή καί ἡ δουλειά τοῦ Moreno ἐνσωμάτωσε μιᾶ συμβολή τῆς μαγείας, τῆς ἐπιστήμης καί τῆς θρησκείας»³⁵. Κάποιοι ψυχοδραμα-

19. Ἀπό σχετικό διαφημιστικό φυλλάδιο.

20. www.shaman.se/FromCosmosToCatharsisVanarot.pdf, σ. 23.

21. Marcia Karp, Paul Holmes, Kate Bradshaw et al, ἔνθ ἄνωτ., σ. 49.

22. www.shaman.se/FromCosmosToCatharsisVanarot.pdf, σ. 24.

23. Marcia Karp, Paul Holmes, Kate Bradshaw et al, ἔνθ ἄνωτ., σ. 49.

24. Αὐτόθι.

25. Αὐτόθι, σ. 71.

26. Αὐτόθι, σ. 166.

27. Αὐτόθι.

28. Αὐτόθι, σ. 71.

29. Αὐτόθι, σ. 166.

30. Αὐτόθι, σ. 74.

31. Αὐτόθι, σ. 169.

32. Αὐτόθι, σ. 133.

33. Αὐτόθι.

34. Αὐτόθι, σ. 360.

35. Αὐτόθι.

τιστές αποδεικνύουν ότι «μερικά σύμβολα και τεχνικές πού χρησιμοποιούνται στο ψυχόδραμα μπορούν να θεωρηθούν αρχαϊκά· τὰ βρίσκουμε στά τελετουργικά τῶν ἰθαγενῶν σέ ὅλο τόν κόσμο»³⁶.

Ἄλλοι, ειδικοί τοῦ χώρου μιλοῦν γιά τήν «ἀναζήτηση ὀρισμένων ἀπό τίς πηγές τοῦ ψυχοδράματος στίς παγκόσμιες παραδόσεις ὅσον ἀφορᾷ τίς τελετουργίες ἴασης. Στίς παραδοσιακές θεραπευτικές πρακτικές, ὅπως ὁ σαμανισμός (shamanism) ἢ ἡ πνευματική καταληψία (spirit possession), οἱ τελετουργικές θεραπείες συχνά ἀπαιτοῦν τή συνεργασία ὅλων των τεχνῶν... Ὁ J. L. Moreno, μέσα ἀπό τή δημιουργία τοῦ ψυχοδράματος, τό ὁποῖο ἔχει ἐπίσης τή δυνατότητα νά ἐνσωματώνει ὅλες τίς τέχνες, μᾶς καλοῦσε συγχρόνως πίσω στήν ὀλιστική δύναμη καί στίς ρίζες τῆς ψυχοθεραπείας, ἐνῶ συγχρόνως ἀνοίγε νέους ὀρίζοντες, ἐπαναφέροντας ὅλες τίς προαιώνιες ἀντλήψεις στήν τρέχουσα πρακτική, στά πλαίσια μιᾶς ὀλιστικῆς θεραπευτικῆς μεθόδου ἐμπνευσμένης ἀπό τή μαγεία [σαμανισμό] (shamanically inspired)»³⁷. Τό πρῶτο στάδιο τοῦ ψυχοδράματος, ἡ «προθέρμανση», ἐπανεξετάζεται σέ σύγκριση μέ τὰ μαγικά «θεραπευτικά» τελετουργικά τοῦ Ἀμαζονίου καί τίς δαιμονικές πρακτικές τῶν «Ἀναστενάρηδων»³⁸. Τό ψυχοδραματικό παιχνίδι ρόλων συγκρίνεται «μέ πρακτικές πνευματικῆς καταληψίας στούς παραδοσιακούς πολιτισμούς»³⁹ καί ἐπισημαίνονται ἐκτενῶς οἱ ὁμοιότητες⁴⁰. Τό ψυχόδραμα, λένε οἱ ἐρευνητές-ψυχοθεραπευτές, «προσφέρει... τή σαμανική περιπέτεια στή διάθεση ἀσθενῶν στό πλαίσιο τῆς σύγχρονης Δυτικῆς ψυχοθεραπείας»⁴¹.

Στά ποικίλα σεμινάρια ψυχοδράματος βλέπουμε: ψυχόδραμα ὀνειρῶν ἢ ὀνειρόδραμα, ὅπου γίνεται ἐπεξεργασία καί ἐκδραμάτιση τῶν ὀνειρῶν, μουσικό ψυχόδραμα, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ συνδυασμό μουσικοθεραπείας καί ψυχοδράματος, οἰκολογία καί ψυχόδραμα, «ἕνα ἐνεργειακό ψυχόδραμα» ὅπου «τά στοιχεῖα τῆς φύσης συμμετεῖχαν ἄμεσα στήν ψυχοδραματική διαδικασία»⁴² καί ἄλλα πολλά. Διαβάζουμε γιά τό «Χορό πρός τό Πνεῦμα τῆς Σοφίας», ἕνα ἐργαστήριο μέ τή χρήση «Ἱερᾶς Τραπέζας... γιά τό πνεῦμα τῆς σοφίας, πού τὰ γνωρίζει ὅλα»⁴³. Ἄλλο ἐργαστήρι μουσικοῦ ψυχοδράματος φέρει τόν τίτλο «Τό Τραγούδι τῆς Ζωῆς»· ἐκεῖ οἱ συμμετέχοντες παροτρύνονται «νά προσπαθήσουν νά ἀνακαλύψουν τό ἐσωτερικό τους τραγούδι, βαθιά μέσα τους, μέ τόν ἴδιο τρόπο ὅπως πολλοί μάγοι (shamans) πιστεύουν ὅτι δέχονται τὰ ἱερά τους τραγούδια ἐνδόμυχα, σάν ἕνα δῶρο ἀπό τὰ πνεύματα»⁴⁴. Τέλος, γιά τή θεραπεία τῆς διαταραχῆς μετατραυματικοῦ ἄγχους (PTSD) ἐφαρμόζεται καί μιά μορφή ψυχοδράματος πού συνδυάζει τή «σαμανιστική ἐνεργειακή ἰατρική καί τήν ἐπίγνωση (mindfulness)»⁴⁵, βουδιστική μέθοδο πού χρησιμοποιεῖται καί στίς ψυχοθεραπείες.

Τά τελευταῖα χρόνια διαδίδονται καί στήν Ἑλλάδα διάφορες παραλλαγές τοῦ ψυχοδράματος, ὅπως τό κοινωνιόδραμα, τό ἀξιοδράμα καί τό souldrama ἢ πνευματικό ψυχόδραμα. Τή δεκαετία τοῦ 1970 ξεκίνησε στήν Ἀμερική καί μιά μορφή θεάτρου τό ὁποῖο ἐνσωματώνει «τεχνικές πού προκύπτουν ἀπό τή δραματοθεραπεία καί τό ψυχόδραμα», τό γνωστό ὡς «Playback theatre». Τό θέατρο Playback ἐφαρμόζεται

36. www.shaman.se/FromCosmosToCatharsisVanarot.pdf, σ. 7.

37. Joseph J. Moreno ἔνθ. ἀνωτ., σ. 125.

38. Αὐτόθι, σ. 126-127.

39. Αὐτόθι, σ. 128.

40. Αὐτόθι, σ. 128-139 καί ἄλλοῦ.

41. Joseph J. Moreno ἔνθ. ἀνωτ., σ. 137.

42. Περιοδική Ἐπιστημονική Ἑκδοση τοῦ Κέντρου Ψυχικῆς Ὑγείας Ρεθύμνου «Ἀκούω Φωνές», τεῦχος 2, Ἀνοιξη 2009.

43. Joseph J. Moreno ἔνθ. ἀνωτ., σ. 117.

44. Αὐτόθι, σ. 121.

45. Ἀπό τό ἐπίσημο δελτίο τοῦ Συλλόγου Βρετανῶν Ψυχοδραματιστῶν, Μάϊος 2010.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

του κ. Κωνσταντίνου Χολέβα,
πολιτικού ἐπιστήμονος

(α' μέρος)

Πολλά καί διάφορα συζητοῦνται στίς μέρες μας γιά τήν παιδεία. Καί ἐπέλεξα ὡς

1. Απομαγνητοφωνημένη ὁμιλία του στό Σεμινάριο Ὁρθόδοξου Πίστεως, πού γίνεται κάθε Κυριακή στό Ἐνοριακό Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς, τοῦ ὁμωνύμου προαστείου, ἀπό 11.30' π.μ. ἕως 1 μ.μ.

θέμα «Ἐκκλησία καί σχολεῖο - παρελθόν, παρόν καί μέλλον». Οἱ συζητήσεις στίς ἐφημερίδες καί στά ραδιόφωνα καί στίς τηλεοράσεις ἄπτονται καί τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος. Βλέπουμε διάφορες

στήν Ἑλλάδα «σέ θεραπευτικές κοινότητες, ἐργασιακούς χώρους, σχολεῖα, κοινότητες ὁμοφυλόφιλων, ὁμάδες κοινωνικῆς δράσης» κλπ.

7. Ἐν κατακλείδι

Ἡ δραματοθεραπεία, τό ψυχόδραμα καί οἱ συναφεῖς μέθοδοι ἄραγε θεραπεύουν; Ἄν θεραπεύουν, τότε γιατί ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού ὑποβάλλονται ἐπί μακρόν σέ αὐτές τίς «θεραπείες» καί παραμένουν μέ ἄλυτα ψυχολογικά ἢ ψυχιατρικά προβλήματα; Ἄν δέν θεραπεύουν, γιατί χρησιμοποιεῖται -καί ἐδῶ- ὁ ὅρος «θεραπεία»; Αὐτό δέν εἶναι παραπλανητικό; Κάποιοι εἰδικοί μάλιστα θεωροῦν τήν δραματοθεραπεία ἐπικίνδυνη γιά «ἄτομα πού ἔχουν διαγνωστεῖ ὡς ψυχωσικά ἢ ὀριακά»⁴⁶. Στήν πράξη ἄλλοι δραματοθεραπευτές διαπίστωσαν ὅτι ἡ ἐφαρμογή τῆς μεθόδου δημιούργησε προβλήματα στούς συμμετέχοντες⁴⁷. Ἐπιπλέον, ἀναφορικά μέ τό θέμα τῆς «ἀπωθημένης μνήμης» ἢ τό «σύνδρομο τῆς ψευδοῦς ἀνάμνησης», οἱ ἴδιοι οἱ δραματοθεραπευτές κρίνουν τήν δραματοθεραπεία σέ αὐτή τήν περίπτωση ὡς «πολύ ἐπι-

κίνδυνη θεραπευτική προσέγγιση»⁴⁸. Καί τί γίνεται μέ τήν ἐκδραμάτιση καταστάσεων ὅπως «ἡ ἔκτρωση, ὁ βιασμός, ἡ αἰμομιξία καί ἡ σεξουαλική κακοποίηση»⁴⁹; Πόσο εὐκόλο καί πόσο θεραπευτικό μπορεῖ νά εἶναι κάτι τέτοιο;

Γιά νά γίνει κανεῖς δραματοθεραπευτής ἢ ψυχοδραματιστής ὀφείλει νά «θεραπευτεῖ» μέ τήν μέθοδο καί ὁ ἴδιος. Αὐτό συμβαίνει σχεδόν πάντα στό χῶρο τῶν ψυχοθεραπειῶν. Ὡς προαπαιτούμενο γιά τήν ἀπόκτηση τίτλου, πέρα ἀπό τήν ἐκπαίδευση, ὀρισμένα κέντρα ζητοῦν «προσωπική θεραπεία» 400 ὥρῶν. Τί σημαίνει αὐτό γιά τό θεραπευτή καί πόσο ὠφέλιμο εἶναι γιά τόν ἴδιο;

Ὅταν, σύμφωνα μέ τούς ἴδιους τούς δραματοθεραπευτές-ψυχοδραματιστές, «οἱ ρίζες τοῦ ψυχοδράματος καί τῆς δραματοθεραπείας μποροῦν νά θεωρηθοῦν ὅτι βρίσκονται στή σαμανική καί τελετουργική θεραπεία»⁵⁰, πῶς θά μπορούσε ποτέ ἕνας Ὁρθόδοξος Χριστιανός νά ἀποδεχθεῖ αὐτές τίς μεθόδους, παρά τίς ὅποιες καλοπροαίρετες προσπάθειες αὐτῶν πού τίς ἐφαρμόζουν;

46. Sue Jennings, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 150.

47. Sue Jennings, Ase Minde, Μάσκες τῆς Ψυχῆς, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 215.

48. Sue Jennings, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 134.

49. Marcia Karp, Paul Holmes, Kate Bradshaw et al, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 36.

50. Αὐτόθι, σ. 360.

προτάσεις για τό νέο λύκειο καί για τό νέο δημοτικό, κυρίως για τό λύκειο, αλλά πολλές φορές οί συζητήσεις ἐγγίζουσι καί θέματα τοῦ παρελθόντος. Κί ἔτσι λοιπόν, θά ἤθελα σήμερα νά δοῦμε συνοπτικά μερικές ἀπαντήσεις σχετικά μέ τήν ἱστορία καί νά μείνουμε, στή συνέχεια, στά προβλήματα τοῦ παρόντος καί στά ἐρωτήματα για τό μέλλον. Διότι ὅταν μιλοῦμε για σχολεῖο, για παιδεία, για μόρφωση, για ὅλα αὐτά τά σημαντικά, δέν μιλοῦμε μόνον για τό παρόν ἢ για τόν ἑαυτό μας, κυρίως μιλοῦμε για τό μέλλον πού εἶναι τά παιδιά μας.

Ξεκινοῦμε ἀπό τό παρελθόν. Ἐκκλησία καί σχολεῖο εἶναι δύο ἔννοιες πού ἰδιαίτε- ρως δένονται μεταξύ τους κατά τή διάρκεια τῆς δουλείας τῆς πολλαπλῆς δουλείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιατί ἐμεῖς λέμε συνήθως για τουρκοκρατία, αλλά θά πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι πολλά τμήματα τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ εἶχαν καί λατινοκρατία. Εἶχαμε διάφορες μορφές δυτικοκρατίας, καί θυμίζω: Ἡ Κρήτη πέρασε ἀπό ἐνετοκρατία, ἡ Κύπρος πρῶτα ἀπό Ναῖτες ἰππότες, μετά ἀπό Φραγκογάλλους Λουζινιάν μετά ἀπό Ἑνετούς, πρίν ἀπό τήν ἔλευση τῶν Τούρκων. Τά Ἐπτάνησα για πολλούς αἰῶνες ἦσαν ὑπό τούς Βενετούς καί στή συνέχεια μετά ἀπό διαστήματα Γάλλων-Ρώσων στή συνέχεια ὑπό Ἄγγλους. Οἱ Κυκλάδες -κατά καιρούς σέ ὀρισμένα νησιά καί στό Αἰγαῖο- εἶχαν καί Γενουάτες καί Βενετούς, αλλά ἐμεῖς μένουμε περισσότερο στήν τουρκοκρατία. Δέν πρέπει νά ἀγνοοῦμε καί τίς ταλαιπωρίες πού πέρασαν οἱ νησιωτικοί πληθυσμοί μας οἱ Ἑλληνορθόδοξοι ἐπί Λατινοκρατίας, διότι ἐκεῖ στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἔγινε προσπάθεια ἐκλατινισμοῦ, ἐξουντιτισμοῦ καί ἀλλαγῆς τῆς πίστεως.

Εἰδικά ἐπί τουρκοκρατίας, τό ἐρώτημα Ἐκκλησία καί σχολεῖο τίθεται μέ δύο ἔννοιες, μέ δύο μορφές. Πρῶτον, πῶς ἡ Ἐκκλησία βοήθησε τήν παιδεία τοῦ γένους, καί δεύτερον, μέ τό πολύ συγκεκριμένο θέμα

πού τίθεται συνήθως γύρω ἀπό τήν 25η Μαρτίου, αλλά πάντα παραμένει ἐπίκαιρο, τό θέμα τοῦ ἄν χρειάστηκε νά υπάρξουν κρυφά σχολεῖα ἢ ἄν αὐτό εἶναι μιά ἐπινόηση ὀρισμένων λογίων ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν μετά ἀπό τό 21.

Στό πρῶτο θέμα, τοῦ πῶς ἡ Ἐκκλησία βοήθησε τήν παιδεία τοῦ Γένους, ἀρκεῖ κανεῖς δύο τινά νά ἀναφέρει: ὅτι ἀκόμη καί τά φανερά λεγόμενα σχολεῖα, για ὅσους ἀμφισβητοῦν τά κρυφά σχολεῖα, πού θά πούμε στή συνέχεια, καί τά φανερά λεγόμενα σχολεῖα ἐπί τουρκοκρατίας στηρίχτηκαν κυρίως ἀπό τό Πατριαρχεῖο ἢ ἀπό τούς κατά τόπους Ἐπισκόπους. Ἀκόμη καί ἄν εἶχαν λαϊκοὺς δασκάλους, εἶχαν κυρίως κληρικοὺς δασκάλους πού ἦταν πάρα πολύ σημαντικοί. Ἦδη, λίγα χρόνια μετά τήν Ἄλωση, τό Πατριαρχεῖο φροντίζει νά ἰδρῦσει τήν Πατριαρχική Σχολή, αὐτή πού στή συνέχεια ὀνομάστηκε «Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή», αλλά ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι για λόγους διωγμῶν κατά καιρούς αὐτή ἡ σχολή δέν λειτούργησε ὁμαλά. Γιατί ἔνε ὀρισμένοι, μά ὀρίστε, τό Πατριαρχεῖο εἶχε ἰδρῦσει τήν Πατριαρχική Σχολή. Τό ἐρώτημα εἶναι: Ναί, αλλά πῶς λειτούργησε καί μέ τί ἐμπόδια λειτούργησε. Ἀκόμη καί τά λεγόμενα φανερά σχολεῖα, ὅταν καί ὅπου λειτούργησαν, λειτούργησαν ὑπό διωγμόν καί μέ προβλήματα.

Νά θυμίσω δύο παραδείγματα. Ἐάν πᾶτε στήν Πάτμο στήν περίφημη «Πατμιάδα Σχολή», ἕνα ἀπό τά μεγάλα σχολεῖα τοῦ γένους ὑπό Ἐκκλησιαστική καθοδήγηση πάντοτε, πού σήμερα λειτουργεῖ ὡς Ἐκκλησιαστικό γυμνάσιο-λύκειο, σέ ὠραῖο κτίριο δίπλα στό σπήλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως, θά μάθετε ὅτι ἀκόμη καί στά τέλη τοῦ 19ου καί ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνος, ὅταν ὑποτίθεται οἱ Ὀθωμανοί ἔγιναν κάπως πιό Εὐρωπαῖοι, ὑποτίθεται πιό φιλελεύθεροι, ἐδιώκετο ἡ Πατμιάς, τήν ἐκλειναν, πήγαιναν στή Σάμο τά παιδιά νά κάνουν μαθή-

ματα, ξαναγύριζαν πίσω, κλπ. Ένα άλλο παράδειγμα πού δείχνει ότι ακόμη και τά λεγόμενα ανοικτά σχολεία δέν ήταν ποτέ ελεύθερα αλλά πάντοτε υπό διωγμόν, είναι ή περίπτωση του Άγιου Νικοδήμου του Άγιορείτου, ό όποιος πήγε, μετά από τά πρώτα γράμματα στή Νάξο, τήν πατρίδα του, πήγε στή Σμύρνη στήν περίφημη «Εὐαγγελική Σχολή», ή όποία ἐστηρίζετο πάντοτε από τήν Ἐκκλησία. Ὑπάρχουν κείμενα και ἐπιστολές του ἔθνοϊερομάρτυρος Γρηγορίου του Ε' ό όποιος πρίν γίνει Πατριάρχης ήταν Ἐπίσκοπος Σμύρνης και όμιλεϊ για τό σχολεῖο αυτό. Ο ἅγιος Νικόδημος μετά από πέντε χρόνια πού φοιτοῦσε ἀναγκάστηκε νά μαζέψει, όπως λέμε, τά μπογαλάκια του, νά γυρίσει στήν Νάξο διότι ἐδιώκετο τό σχολεῖο, ή σχολή ἔκλεισε για ἕνα διάστημα υπό τήν πίεση τῶν Ὀθωμανῶν.

Δέν ήταν λοιπόν μία εὐνομούμενη πολιτεία ή τουρκική πολιτεία, όπως νομίζουν σήμερα, πού βγαίνει ἕνα προεδρικό διάταγμα και τήν ἴδια ὥρα ἰσχύει, μόλις δημοσιευθεῖ στό Φ.Ε.Κ. για ὅλη τήν Ἑλλάδα ή σέ ὅλη τή Γερμανία, κλπ. Η ὀθωμανική περίοδος ήταν διαφορετική ὡς πρὸς τήν καταπίεση κατά τόπους και κατά χώρους. Τήν ἴδια περίοδο πού ό πασάς στά Ἰωάννινα ἔπαιρνε μπαχτσίσι, δηλαδή φιλοδώρημα από τούς Ρωμιούς και ἐπέτρεπε νά ἀνοίξει ἕνα σχολεῖο για κάποια χρόνια, τήν ἴδια ἐποχή διαβάζουμε στόν Ἀθανάσιο Κομνηνό Ὑψηλάντη, Ἑλληνα ἰατρό ό όποιος ζοῦσε στό Κάϊρο, ὅτι στό παζάρι, στήν ἀγορά του Καῖρου βρῆκε χιλιάδες κομμένες γλῶσσες Ἑλλήνων, γιατί ό τοπικός πασάς, ό Ὀθωμανός πασάς τῆς Αἰγύπτου ἀποφάσισε νά ἀπαγορεύσει τήν Ἑλληνική γλῶσσα και όποιος μιλοῦσε Ἑλληνικά του ἔκοβαν τήν γλῶσσα. Τήν ἴδια περίοδο μπορεῖ σέ ἕνα ἄλλο μέρος, στή Σμύρνη νά ήταν πίο φιλελεύθερος ή νά εἶχε Ἑλληνίδα μητέρα ό τοπικός ἡγεμών, ό Τουρκος, και

νά ἐπέτρεπε για λίγα χρόνια ἕνα σχολεῖο. Ἀνοιγόκλειναν τά σχολεῖα όπου ὑπῆρχαν τά λεγόμενα ἀνοικτά σχολεῖα του Ἑλληνισμοῦ ὅπως ή Ἀθωνιάς, ή Πατμιάς, ή Εὐαγγελική τῆς Σμύρνης, στήν Κοζάνη, στά Γιάννενα, στή Χίο, και ἄλλου.

Τό ἐρώτημα τῶν Κρυφῶν Σχολειῶν εἶναι ἕνα θέμα τό όποιο τό χρησιμοποιοῦν οἱ λεγόμενοι προοδευτικοί. Οὐσιαστικά δέν πιστεύουν ὅμως στήν πρόοδο, διότι πρόοδος πάνω από ὅλα σημαίνει νά θές νά βελτιώσεις τά παιδιά και νά τούς δώσεις μία πλήρη παιδεία και ὄχι νά τά κάνεις ρομπότ ή τεχνοκράτες μόνον ὅπως θέλουν σήμερα κάποιοι νά τά κάνουν. Κάποιοι πού βαπτίζονται προοδευτικοί νομίζουν ὅτι θά κερδίσουν πόντους στήν προοδευτικότητα ἔάν γκρεμίσουν τήν ἱστορία και εἰδικά τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτοί πού ἀρνοῦνται τό Κρυφό Σχολεῖο δέν γνωρίζουν τίς μαρτυρίες τῆς ἐποχῆς, ή τίς γνωρίζουν και τίς ἀποσιωποῦν. Ἄς τό κρίνει ό καθένας αυτό. Και πρῶτα από ὅλα πρέπει νά ποῦμε, για τά λεγόμενα μεγάλα και ἀνοικτά σχολεῖα. Μᾶς λένε, νά, ό ἅγιος Κοσμάς ἴδρυε σχολεῖα. Ναι, πότε ὅμως λειτούργησαν ὅλα αυτά; Η Πατμιάς, ή Ἀθωνιάς, τά σχολεῖα του πατρο-Κοσμά; Μετά τό 1700. Ἀπό τήν Ἄλωση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ή όποία προηγείται τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως –ή Πόλη ἔπεσε τελευταία, ή Μικρασία προηγήθηκε, ή Θεσσαλονίκη, ὅλος ό Ἑλληνισμός εἶχε ὑποδουλωθεῖ πρίν από τήν Πόλη– από τό 1400 περίπου, πού ὑποδουλώνεται τό γένος, μέχρι τό 1700, τρεῖς αἰῶνες, πῶς ἔχουμε ἐγγραμμάτους Ἐπισκόπους, πῶς βγάζουμε παπάδες, πῶς βγάζουμε ψαλτάδες, πῶς βγάζουμε δραγουμάνους μεταφραστές πού και οἱ Τουρκοί τούς χρησιμοποιοῦν, πῶς βγάζουμε ἐμπόρους πού ἀλληλογραφοῦν μέ τό ἐξωτερικό, πῶς μαθαίνουμε γράμματα;

Μία εἶναι ή ἀπάντηση και δέν τήν δίνουμε ἐμεῖς, τήν δίνουν ἄνθρωποι πού τά

ἔζησαν τήν ἐποχή ἐκείνη. Ἐνας Γερμανός ἱερεὺς ὁ ὁποῖος ἐστάλη ἀπὸ τήν χώρα του ἀπὸ τὰ τότε γερμανικά κρατίδια (δὲν ὑπῆρχε μία Γερμανία, ὑπῆρχαν Αὐστροουγγαρία, Πρωσία, διάφορα κρατίδια) ἐστάλη στήν πρεσβεία τῆς Πρωσίας, τῆς σημερινῆς Γερμανίας, θά λέγαμε, στήν Κωνσταντινούπολη τὸν 16ο αἰῶνα. Γκέρλαχ λεγόταν αὐτός, ρωμαιοκαθολικός, καί γράφει ἀπὸ τήν Κωνσταντινούπολη ἀναφορὰ στοὺς προϋσταμένους του –καί διασώζονται αὐτά καί τὰ καταγράφουν Γερμανοὶ ἱστορικοὶ καί σήμερα τὰ ἔχουμε μεταφράσει– καί λέει: «οὐδέν δημόσιον σχολεῖον ἐπιτρέπεται ἀνά τήν ἐπικράτειαν τῆν ὀθωμανικὴν γιὰ τοὺς χριστιανούς, ἀπλῶς κάποιοι παπάδες, κάποιοι καλόγεροι διδάσκουν μὲ τὰ Ἐκκλησιαστικά βιβλία κάτω ἀπὸ τὸ καντήλι, διδάσκουν τὰ χριστιανόπουλα». Μαρτυρία ρωμαιοκαθολικῶν.

Τὸ ἴδιο τὸ βλέπουμε, πάλι ἀπὸ ξένη πηγὴ, ἀκόμη καί στίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνος. Μὴν ξεχνοῦμε ὅτι δὲν ἐλευθερώθηκε ὅλος ὁ Ἑλληνισμός. Τὸ 1912-13 μπαίνει ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς στήν ἐνιαία Ἡπειρο –τότε δὲν ὑπῆρχε νότιος καί βόρειος, μετὰ δημιουργήθηκαν αὐτοὶ οἱ ὅροι, ὅταν ἔμεινε ἡ βόρειος ὑπὸ ἀλβανικὸν ζυγόν. Μπαίνει λοιπὸν στό Ἀργυροκάστρο, πού σήμερα εἶναι πόλις τῆς Ἀλβανίας, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς καί ἀκολουθεῖ ἕνας Γάλλος δημοσιογράφος πού λέγεται Ρενέ Πιό. Ὁ Ρενέ Πιό στέλνει ἀνταποκρίσεις στήν ἐφημερίδα του –«Ὁ Χρόνος τῶν Παρισίων»– καί ἐπίσης τὰ γράφει καί σέ ἕνα βιβλίον του πού μεταφράστηκε καί στὰ Ἑλληνικά ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ βαλκανιολόγο τὸν Ἀχιλλέα Λαζάρου καί τήν θυγατέρα του, καί ἔχει τίτλο στὰ Ἑλληνικά: «Δυστυχησμένη Βόρειος Ἡπειρος». Γράφει ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Ρενέ Πιό. «Μπαίνω στό Ἀργυροκάστρο μὲ τὸν Ἑλληνικὸν στρατό». Τουρκοκρατία μέχρι τότε. Ἡ Ἡπειρος καί ἡ Μακεδονία ὅπως ξέρουμε μέχρι τὸ 1912-13 εἶχαν τουρκοκρατία, εἶχαν μείνει

ἐκτὸς Ἑλληνικῶν συνόρων. «Καί βλέπω ἑκατοντάδες ἀγόρια καί κορίτσια νά γνωρίζουν ἄριστα τήν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, τήν Ἑλληνικὴ ἱστορία καί νά κρατᾶνε Ἑλληνικὲς σημαῖες καί νά ψάλλουν τὸν ἐθνικὸ ὕμνο. Καί τοὺς ρωτῶ. Σέ τί σχολεῖο πήγατε; Μᾶς λένε, πήγαμε σέ σχολεῖα πού λειτουργοῦσε ἡ ὀθωμανικὴ ἐξουσία. Καί τὰ βιβλία ἦταν γραμμένα στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐξετυποῦντο στήν Κωνσταντινούπολη τήν πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν. Καί πού μάθατε τήν γλῶσσα, τήν ἱστορία σας, ὅλα αὐτά; Καί ἀπαντοῦν ἐν χορῶ τὰ Ἑλληνόπουλα. Κάναμε κρυφὰ μαθήματα. Εἶχαμε κρυφὰ μαθήματα, ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνος, μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς μας, καί οἱ δάσκαλοί μας, μᾶς ἔλεγαν ὅταν κάνουμε τὰ κρυφὰ μαθήματα νά μὴν ὀμιλοῦμε οὔτε κἄν στοὺς γονεῖς μας, διότι ἦταν τὸ μάθημα τὸ κρυφὸ διωκόμενον καί ἐπὶ ποινῇ ἀκόμη καί θανάτου». Αὐτὰ τὰ γράφει ὁ Γάλλος δημοσιογράφος γιὰ τήν παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας στό Ἀργυροκάστρο.

Καί φυσικὰ ἔχουμε καί μαρτυρίες γνωστῶν λογίων οἱ ὁποῖοι μάθανε ἀπὸ τὸν παππού τους ἢ ἀπὸ τὸν πατέρα τοὺς τί γινόταν. Γιὰ παράδειγμα, ὁ Φωτάκος Χρυσανθόπουλος, γνωστὸς πρακτικογράφος καί ὑπασπιστὴς τοῦ Κολοκοτρώνη, ὁ ὁποῖος ἔγραψε καί δική του ἱστορία, Ἀπομνημονεύματα τοῦ Φωτάκου ἢ Φωτίου Χρυσανθοπούλου. Ὁ Φωτάκος στόν πρῶτο τόμο τοῦ βιβλίου του γιὰ τήν Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση γράφει ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶτα κεφάλαια ὅτι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ ἱερεῖς εἶχαν τήν παιδείαν στὰ χέρια τους καί αὐτὰ γινόντουσαν κρυφίως. Γινόντουσαν κρυφὰ, ἐν κρυπτῶ γιὰ τὸν φόβον τῶν διωγμῶν. Βλέπουμε λοιπὸν τὸ φαινόμενο ὅτι κατὰ καιροὺς ἀνοίγαν καί ἐκλείναν σχολεῖα. Ὅταν ἔγιναν τὰ Ὀρλωφικά καί ἤρθαν οἱ Τουρκαλβανοὶ καί ἔσφαζαν στήν Πελοπόννησο, ἀκόμη καί στὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, κλείσαν καί ὅσα σχολεῖα ἦσαν

άνοικτά. Γι' αυτό, όπως ξέρουμε, ακόμη και ο Άγιος Κοσμάς για μερικά χρόνια ξαναμπήκε στο Άγιον Όρος, διότι οι διωγμοί ήταν τέτοιοι που ήταν αδύνατο να κάνει το έργο του τό διδακτικό και κηρυκτικό. Πάρα πολλές λοιπόν οι μαρτυρίες, δέ θα έμμείνω σέ αυτό, υπάρχουν τά βιβλία, υπάρχει φυλλάδιο τής Αποστολικής Διακονίας μέ τίτλο «Τό Κρυφό Σχολειό» πού τά άπαντά αυτά, υπάρχουν, δόξα τῷ Θεῷ, και νεώτεροι ιστορικοί και σύγχρονοι άνθρωποι, οί όποιοι καταγράφουν τίς μαρτυρίες και όποιος ψάχνει καθημερινά ανακαλύπτει και νέα ντοκουμέντα για τήν ανάγκη ύπάρξεως, παράλληλα μέ τήν φανερή μερικές φορές, και κρυφής παιδείας.

Αυτό πού δέν καταλαβαίνουν όρισμένοι, οί όποιοι θέλουν νά μάς παρουσιάσουν τούς Όθωμανούς σαν μία μοντέρνα δημοκρατία, είναι ότι παράλληλα μέ τούς φανερούς θεσμούς, οί όποιοι ήσαν υπό αυστηρή έπιτήρηση, λειτουργούσαν και οί κρυφοί. Όπως γινόταν και μέ τήν παιδεία, τήν ώρα πού υπήρχε στή Δημητσάνα ένα σχολειό άνοικτό, μπορεί παράλληλα νά χρειαζόταν στήν Κρήτη ή κάπου άλλοῦ ένα σχολειό κρυφό διότι εκει επί τόπου υπήρχαν άλλες συνθήκες. Τό ίδιο τό δίνουμε μέ ένα παράδειγμα: παράλληλα μέ τό Οικουμενικό Πατριαρχείο πού λειτουργούσε υπό τήν άνοχή τῶν Όθωμανῶν υπήρχαν και νεομαρτυρες. Όπως επέτρεπαν μέν στόν Πατριάρχη νά είναι Όρθόδοξος και νά είναι ήγέτης τῶν Όρθοδόξων, παράλληλα είχαμε έξισλαμισμούς, βασανιστήρια, νέφος νεομαρτύρων πού μαρτυροῦσαν για τήν πίστη τους, έτσι γίνεται και μέ τό θέμα τής παιδείας. Μπορούσε κάλλιστα, τύποις, νά μήν έχουμε κάποιο γραπτό, κάποιο έγγραφο τοῦ σουλτάνου πού νά διώκει τήν παιδεία, αλλά ό όποιοσδήποτε Άλή πασάς, Βελή πασάς, όποιοσδήποτε τοπικός ήγεμών είχε τήν αυθαιρεσία του. Γι' αυτό αυτές οί τοπικές αυθαιρεσίες διέλυσαν ουσιαστικά και τήν

αυτοκρατορία, διότι κάποια στιγμή ξέρουμε, ειδικά λίγο πριν από τό 1821, οί τοπικοί ήγεμόνες στήν Αίγυπτο, στά Γιάννενα, στό Βιδίνιο, κλπ. άρχισαν νά ξεγειρονται και νά θέλουν νά διαλύσουν τό κράτος για δικούς τους σκοπούς.

Έν πάση περιπτώσει, για νά κλείσουμε τήν αναφορά στο παρελθόν, ή τουρκοκρατία είναι κατεξοχήν περίοδος όπου φαίνεται ή συμβολή τής Έκκλησίας στήν παιδεία και νά πῶ και τό έξής: Κι αν ακόμη δέν τό ήθελε ο Πατριάρχης μέ έγγραφό του, κι αν ακόμη δέν γινόταν τό Κρυφό Σχολειό στά μοναστήρια, κι αν ακόμη δέν υπήρχαν κληρικοί οί όποιοι ακόμη και τίς θετικές έπιστημες εισήγαγαν στήν Ελλάδα, στόν Έλληνισμό, όπως ο Ευγένιος Βούλγαρης, ο Νικηφόρος Θεοτόκης, ο Βαρθολομαίος Κουτλουμουσιανός, ο ιδρυτής τής έμπορικης σχολής τής Χάλκης και πολλοί άλλοι, πού μετέφραζαν και φυσική και άλγεβρα και αυτοί εισήγαγαν και τίς θετικές έπιστημες στο υπόδουλο γένος, ακόμη κι αν αυτά δέν τά γνωρίζαμε, ένα πράγμα μόνο άρκει νά πούμε: Υπήρχε ή Θεία Λειτουργία. Η Θεία Λειτουργία και για μορφωμένους και για άγραμμάτους. Και για όσους μιλούσαν Έλληνικά, και για όσους μιλούσαν τούρκικα ή άρβανίτικα ή βλάχικα ή ό,τιδήποτε άλλο. Η Θεία Λειτουργία ήταν πάντα στά Έλληνικά και παρέμενε τό μεγαλύτερο σχολειό πίστεως, γλώσσας και ιστορικής συνειδήσεως σέ ένα βαθμό. Και αυτό τό παράδειγμα μάς τό δίνουν όσοι φίλοι μας ή συγγενείς σας ήταν Μικρασιάτες ή Πόντιοι, όσοι είχαν καταγωγή από τουρκόφωνα μέρη (διότι ξέρουμε πολύ καλά ότι αναγκάστηκαν όρισμένοι Μικρασιάτες και Πόντιοι νά μιλήσουν τούρκικα). Όταν τέθηκε τό δίλημμα στους προγόνους τους: Θα άλλάξεις τήν γλώσσα σου ή θα άλλάξεις τήν πίστη σου, προτίμησαν νά άλλάξουν τή γλώσσα τους. Παρέμειναν Όρθόδοξοι αλλά μίλησαν τούρκικα. Είναι τά χωριά τής Καπ-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

ΚΒ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΣΥΝΔΙΑ- ΣΚΕΨΙΣ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΩΝ ΟΡΘΟ- ΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΔΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΙ- ΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

(Λάρισα, 1 έως 3-11-2010).

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Υπό την αιγίδα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, με την φιλοξενία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης και Τυρνάβου κ. Ιγνατίου και με τη συμμετοχή Εντεταλμένων **οκτώ** Ορθοδόξων Έκκλησιών και **έβδομῃντα πέντε** Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κρήτης, πραγματοποιήθηκε στο Δημοτικό Ωδείο Λαρίσης, από 1 έως

3 μηνός Νοεμβρίου 2010, η «ΚΒ' Πανορθόδοξος Συνδιάσκεψις Εντεταλμένων Ορθοδόξων Εκκλησιών και Ιερών Μητροπόλεων διά θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας», με θέμα: «**Μορφές και εκφράσεις του σύγχρονου Αποκρυφισμού**», υπό την Προεδρία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Μελετίου, Προέδρου της Συνοδικής Επιτροπής επί των Αιρέσεων.

Τόν άγιασμό έτέλεσε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης και Τυρνάβου κ. Ιγνάτιος και έχαιρέτησε την Συνδιάσκεψη. Στή Συνδιάσκεψη παρέστησαν οί Σεβασμιώτατοι: ό Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Ειρηναίος και οί Μητροπολίτες Λεοντοπόλεως (Πατριαρχείου Αλεξανδρείας) κ. Διονύσιος, Νευροκοπίου (Βουλγαρίας)

παδοκίας από τά όποια μάς έφερε ό άγιος Αρσένιος ό Καππαδόκης τά τουρκόφωνα ευαγγέλια, τά λεγόμενα καραμανλήδικα από την Καραμανία, την περιοχή εκείνη. Είναι οί τουρκόφωνοι του Πόντου οί όποιοι μέχρι και προσφάτως ζούσαν γιαγιάδες και παππούδες, σέ χωριά της Μακεδονίας κυρίως, απ' όπου κατάγομαι, και οί όποιοι ήσαν ορθοδοξότατοι αλλά μιλούσαν τούρκικα. Πώς κράτησαν τή ρωμιούσνη τους, την Έλληνικότητά τους; Διά της Θείας Λειτουργίας. Ο παπός μιλούσε τούρκικα, σπίτι μιλούσαν τούρκικα, τό κήρυγμα γινόταν στά τούρκικα. Μόνον ή Θεία Λειτουργία παρέμενε στά Έλληνικά.

Ο Μέγας Βασίλειος και ό άγιος Ιωάννης ό Χρυσόστομος πέραν των δογμάτων της πίστεως τά όποια μάς κατέγραψαν και μάς διδάσκουν καθημερινά μέ τό έργο τους,

βοήθησαν μέ τή Θεία Λειτουργία πού μάς χάρισαν, νά μιλούμε Έλληνικά, ειδικά οί τουρκόφωνοι Καππαδόκες και Μικρασιάτες και Πόντιοι διά της Θείας Λειτουργίας νά κρατήσουν και την έθνική τους συνείδηση. Όποιος έμενε Ορθόδοξος παρέμενε Ρωμιός, Έλληνας Ορθόδοξος. Όποιος έξις-λαμιζόταν, όποιος γινόταν μουσουλμάνος, τούρκευε. Γι' αυτό και οί νεομάρτυρες, αν δεείτε τά συναξάρια ή τό Νέο Μαρτυρολόγιο του άγιου Νικοδήμου του Άγιορείτου, απαντούν: Δέν τουρκεύω, δέν τουρκεύω. Είναι συνώνυμο τό έθνικό μέ τό θρησκευτικό. Η Ορθόδοξη πίστη ήταν συνώνυμη και μέ την Ρωμιούσνη, την έθνική ταυτότητα. Όποιος έχανετο για την Έκκλησία έχανετο και για τον Έλληνισμό.

(Συνέχεια στό έπόμενο)

κ. Ναθαναήλ, Έλασσώνος κ. Βασίλειος, Δημητριάδος κ. Ίγνάτιος, Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνός, Σισανίου και Σιατίστης κ. Παῦλος, Σερρών και Νιγρίτης κ. Θεολόγος, Κεντρίας Αφρικής κ. Νικηφόρος και ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αβύδου κ. Κύριλλος.

Επίσης παρέστησαν ο Νομάρχης Λαρίσης, ο Δήμαρχος Λαρισαίων, ή έπαρχος Έλασσώνος και ο Δήμαρχος Άμπελώνος, οί όποιοι και έχαιρέτησαν τή Συνδιάσκεψη.

Τήν έναρξη τών έργασιών τής Συνδιάσκεψως εκήρυξε ο Σεβασμιώτατος Πρόεδρος, Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Μελέτιος. Ακολουθως αναγνώστηκαν τά Μηνύματα τών Προκαθημένων τών Όρθοδόξων Εκκλησιών.

Στό μήνυμά του προς τήν Συνδιάσκεψη ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, μεταξύ τών άλλων, υπογράμμισε και τά εξής:

«Ο Αποκρυφισμός αποτελεί τόν πυρήνα και τήν καρδίαν του παγκοσμίου αντιχριστιανικού φαινομένου τής λεγομένης «Νέας Έποχής», ή όποία επιθυμεί νά αντικαταστήση τό πρόσωπον του Χριστού και τήν Εύαγγελικήν διδασκαλίαν μέ ένα συνονθύλευμα έτεροκλήτων θέσεων, αί όποίαι παρουσιάζονται ως μία δήθεν εναλλακτική μορφή θρησκευτικότητας».

«Αποτελεί ακόμη μίαν επανάληψιν τής ίδιας εκείνης αρχηγόνου πειρασμικής προσβολής, ή όποία διατυπώνει φαινομενικώς έλκυστικές προτάσεις προς τόν σύγχρονον πλέον, κεκοπιακότα ύπαρξιακώς, τραυματισμένον και πνευματικώς ανερμάτιστον άνθρωπον, ή όποία έχει πάντοτε τήν ίδιαν εκείνην οδυνηράν κατάληξιν, του χωρισμού τουτέστιν του ανθρώπου από τής κοινωνίας τής δόξης του άκτίστου Τριαδικού Θεού».

Η Συνδιάσκεψη μετά από έκτενη συζήτηση επί τών εισηγήσεων, ένέκρινε όμοφώνως τά ακόλουθα Πορίσματα:

Αναμνηστική φωτογραφία από τήν ΚΒ' Συνδιάσκεψη.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Ἡ πρόοδος τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καί ἡ εἴσοδος τῆς τεχνολογίας στή ζωή τῆς ἀνθρωπότητας δημιούργησαν σέ πολλούς τήν ἄλογη ὑπόνοια, ὅτι οἱ φυσικοὶ νόμοι δέν ἀφήνουν περιθώρια γιά παρουσία καί παρέμβαση τοῦ Θεοῦ στή ζωή μας καί γιά ὑπαρξη πνευματικοῦ κόσμου. Καί ὁ κόσμος, ἕνας γερασμένος κόσμος, φάνηκε νά «συμμορφώνεται» καί νά «ἐκλογικεύεται».

Πολλοί ἄνθρωποι, γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν θρησκευτικῶν ἀναζητήσεών τους, πού εἶναι ἔμφυτες καί ἀνεξίτηλες, ἐστράφησαν σέ μιά δῆθεν νέα μορφή θρησκείας, πιά προσιτή στό πνευματικό πλαίσιο τῆς ἐποχῆς, καί ὀδηγήθηκαν στόν πνευματισμό, στή μαγεία καί σέ ἄλλα θρησκευτικά μορφώματα, πού ὅλα μαζί ὀνομάζονται ἀποκρυφισμός.

Στήν πραγματικότητα βρῆκαν ἀπήχηση μέσα τους θρησκευτικές ἀρχές, ἔκφραση τοῦ νοσηροῦ μυστικισμοῦ τοῦ πνευματισμοῦ, καί ὁ πρωτογονισμός προχριστιανικῶν θρησκείων, ἐπειδή τάχα προσφέρουν κάτι τό «νέο», μιά ἐναλλακτική λύση στά προβλήματα, πού δῆθεν δημιουργεῖ ἡ πίστη στόν Χριστό. Ἐπί πλέον ἡ ὠφελμιστική τακτική ὀρισμένων ομάδων ἐπιδεινώνει τό πρόβλημα.

Κατά καιρούς ἔρχονται στή δημοσιότητα τραγικές -ἐγκληματικές καταστάσεις, πού ἀναστατώνουν τήν παγκόσμια κοινή γνώμη. Καί πῶς νά γινόταν διαφορετικά, ἀφοῦ ὅλος αὐτός ὁ χῶρος, ὅπως καί ὅλες οἱ προχριστιανικές θρησκείες, ἔχουν γιά πρακτική -λατρευτική ἔκφραση τῆς πίστεως τους τήν μαγεία, πού ξεκινώντας ἀπό τό τάχα ἀθῶο καί «εὐεργετικό» περιτύλιγμα τῆς «λευκῆς μαγείας» προχωρεῖ ἀπροκάλυπτα στή «μαύρη μαγεία» καί σέ καθαρά σατανιστικές πρακτικές; Αὐτή τήν πρακτική μαγεία ἀσκεῖ καί ἡ παγκόσμια θρησκεία τῶν μάγων καί μαγισσῶν, ἡ WICCA.

Σέ ὅλες τίς ὁποίας μορφῆς ἐκφάνσεις τῆς μαγείας ἔχομε ἔντονη παρουσία καί ἐνέργεια δαιμονικῶν πνευμάτων, πού ἐνεργοῦν καί στίς λεγόμενες «ἐναλλακτικές θεραπείες», ὅπως τό «Ρέϊκι», ἡ ἀγγελοθεραπεία, ἡ σαμανιστική θεραπεία κ.ἄ. ἀνάλογα, ἔστω κι ἂν αὐτές, γιά παραπλάνηση, συνήθως αὐτοπροβάλλονται ὡς οὐδέτερες ἢ ἀχρωμες θρησκευτικά.

Στόν ἀποκρυφισμό καί σέ ὅλες σχεδόν τίς ἐκδηλώσεις του (θεοσοφία, πνευματισμός, μαγεία κλπ), τόν γεμάτο καλωσύνη καί στοργή ἀληθινό Θεό πού μᾶς χαρίζει τήν αἰώνια ζωή στήν Βασιλεία Του, Τόν ὑποκαθιστοῦν δαιμονικές δυνάμεις, πού γιά ἀποπροσανατολισμό τῶν ὀπαδῶν τους, διδάσκουν τήν αἰώνια καί ἀέναη μετενσάρκωση.

Συνήθως ὁ προπαγανδισμός τῶν ἀποκρυφιστῶν γιά προσέλκυση ὀπαδῶν γίνεται μέ μιά γλώσσα ἐντελῶς μοντέρνα καί ὄρους παρμένους ἀπό τή σύγχρονη τεχνολογία καί τή σύγχρονη ἀθεϊστική φιλοσοφία. Καί καταλήγει σάν ἔκφραση λατρείας τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἀποκρυφισμοῦ ἀπό τούς ἀρχαιοτάτους προχριστιανικούς χρόνους μέχρι καί σήμερα, ἀκόμη καί σέ ἀνθρωποθυσίες, πού ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία, ἐγίνονταν κατά τήν ἐκάστοτε ὄρεξη καί ὀρμή τῶν μάγων.

Ἰδιαίτερος ἐπισημαίνουμε, ὅτι ὅλες οἱ μορφές καί ἐκφάνσεις τοῦ ἀποκρυφισμοῦ (ἀστρολογία, μαγεία, ἐναλλακτικές θεραπείες κ.ἄ.) δέν ἔχουν καμμία ἐπιστημονική τεκμηρίωση καί ἀξία. Καί πολύ περισσότερο οἱ ἡμερομηνίες πού παρουσιάζονται ὡς καθοριστικές γιά τό μέλλον («2012», ἡμερολόγιο τῶν Μάγια) δέν ἔχουν καμμία ἐπιστημονική βάση.

Μέ ἰδιαίτερη ἐπιμονή καί ἔνταση στρέφονται ἐνίοτε στόν ἀποκρυφισμό καί νέοι ἄνθρωποι, πού ἀποκομμένοι ἀπό τήν ἀληθινή χριστιανική πίστη λόγῳ χαλάρωσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί τῶν ποικίλων

προβλημάτων της έφηβείας, αναζητούν απαντήσεις στα ύπαρξιακά τους προβλήματα.

Ο Κύριός μας Ίησους Χριστός ήλθε στόν κόσμο γιά νά λύσει τά έργα τοῦ διαβόλου, δηλαδή ὅλες τίς μορφές δαιμονικῆς λατρείας καί μαγείας, καί γιά νά μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό τήν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας.

Ἀντίδοτο στή «γοητεία» τῆς μαγείας καί τῆς παραθρησκείας εἶναι ἡ συνειδητή στροφή πρός τόν Χριστό πού εἶναι ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ. Ὅποιος ἀναζητεῖ τήν Ἀλήθεια καί τή γνωρίζει, ἐλευθερώνεται, γιατί μόνο ἡ Ἀλήθεια ἐλευθερώνει.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνδιασκέψεως,

Μητροπολίτης Νικοπόλεως
καί Πρεβέζης Μελέτιος.

Οἱ Ἐντεταλμένοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον:

Μητροπολίτης Νικοπόλεως
καί Πρεβέζης Μελέτιος.

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας:

Μητροπολίτης Γέρων Λεοντοπόλεως
Διονύσιος.

Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας:

Ἀρχιεπίσκοπος Γεώργιος Σακούρ.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων:

Ἀρχιεπίσκοπος Δημήτριος.

Πατριαρχεῖον Ρωσίας:

Ἱερομόναχος Θεοφάνης Λουκιάνωφ.

Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας:

Μητροπολίτης Νευροκοπίου
Ναθαναήλ.

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος:

Πρωτοπρεσβύτερος Κυριακός Τσουρός.

Ἐκκλησία τῆς Πολωνίας:

Πρεσβύτερος Andrzej Lewczak.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΒ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΣΥΝ- ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

Δευτέρα, 1.11.2010

17.00. Ἀγιασμός.

Χαιρετισμός, ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. Ἰγνατίου.

Μηνύματα.

Κήρυξη ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν, ὑπό τοῦ Προέδρου τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν αἱρέσεων, Σεβασμ. Μητροπολίτου Νικοπόλεως καί Πρεβέζης κ. Μελετίου.

Ἐπί τοῦ Προγράμματος.

18.00. **Α' Εἰσήγηση:** Πανοσιολ. Ἀρχιεπίσκοπος Λεμοντζής: «Θεοσοφία. Σύνοψη τοῦ ἀρχαίου Ἀποκρυφισμοῦ καί ἔκφραση τοῦ σύγχρονου».

18.30. **Β' Εἰσήγηση:** Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἰωάννης Ζῶτος: «Ὁ Πνευματισμός καί ἡ σύγχρονη ἐξέλιξη του (Channelling)».

Τρίτη, 2.11.2010.

09.00. **Γ' Εἰσήγηση:** Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου κ. Κύριλλος, Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς ΕΚΠΑ: «Ἀποκρυφισμός, γενική εἰσαγωγή».

09.30. **Δ' Εἰσήγηση:** Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σισανίου καί Σιατίστης κ. Παῦλος: «Ἀποκρυφισμός καί νεολαία».

10.00. Συζήτηση ἐπί τῶν δύο Εἰσηγήσεων.

11.00. **Ε' Εἰσήγηση:** Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος, Ἀναπλ. Καθηγητής Δημοκριτείου Πανεπιστ. Θράκης: «Ἀποκρυφισμός καί Ἀστρολογία».

11.30. **ΣΤ' Εἰσήγηση:** Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βασίλειος Γεωργόπουλος, Λέκτωρ Θεολογικῆς Σχολῆς

Ἐνημέρωση ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐξελίξεων στό διεθνές σκηνικό¹

τοῦ Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουροῦ
Γραμματέως τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν αἱρέσεων

Ὅπως συνηθίζεται κάθε χρόνο, ἡ δική μου παρέμβαση ἔχει σκοπό νά ἐνημερώσει τά μέλη τῆς Συνδιασκέψεώς μας, ἀφ' ἑνός μὲν, γιά τά κύρια σημεία τῆς δραστηριότητας τοῦ Γραφείου τῆς Σ. Ε. ἐπὶ τῶν αἱρέσεων καί κατά τό διαρρεῦσαν ἔτος, ἀφ' ἑτέρου δέ, γιά τίς τελευταῖες ἐξελίξεις στό διεθνές καί τό ἑλληνικό σκηνικό τῶν νεοφανῶν αἱρέσεων.

Στό γραφεῖο μας, κατά τό διάστημα, ἀπό τήν πραγματοποίηση τῆς προηγούμενης ΚΑ' Συνδιασκέψεως, ὑπό τίς εὐλογίες τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς μας Σεβ. Μητροπολίτου Νικοπόλεως καί Πρεβέζης κ. Μελετίου, καταβάλαμε κί' ἐφέτος κάθε φιλότιμη προσπάθεια νά ἀνταποκριθοῦμε στίς ἀνάγκες πού καθημερινά παρουσιάζονται. Διαπιστώνουμε αὐξημένη ἀνάγκη, τόσο γιά τήν ἐνημέρωση τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν καί τῶν Ἐφημερίων ἐπὶ

1. Εἰσήγηση στήν «ΚΒ' Συνδιάσκεψη Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί Ἱ. Μητροπόλεων γιά θέματα αἱρέσεων καί παραθρησκείας» (Λάρισα, 1-3.11.2010).

προβλημάτων δημιουργουμένων ἀπό τήν δραστηριότητα τῶν νεοφανῶν αἱρέσεων, ὅσο καί γιά τήν πληροφόρηση καί τήν προσφορά βοήθειας σέ ἄτομα καί οἰκογένειες, πού ἀντιμετωπίζουν δύσκολα προβλήματα, ἐξ αἰτίας τῆς ἐμπλοκῆς τους σέ τέτοιες καταστάσεις. Δέν εἶναι βεβαίως δυνατό νά ἐκθέσουμε ἐδῶ στίς λεπτομέρειές της τήν δραστηριότητα αὐτή. Ὑποβάλαμε καί ἐφέτος σχετική Ἐκθεση πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο. Ἐδῶ θά περιοριστῶ σέ μερικά μόνο γεγονότα, τά ὁποῖα θεωρῶ ὡς τά σημαντικότερα καί ἀναγκαῖα γιά τήν ἐνημέρωσή σας.

Προτοῦ προχωρήσω θά ἤθελα νά μνημονεύσω τά ὀνόματα δύο ἀγαπητῶν ἀδελφῶν, πού συμμετείχαν στίς Συνδιασκέψεις μας μέχρι τώρα καί ἀναπαύθηκαν ἐν Κυρίῳ, τοῦ π. Βασιλείου Ἡλιάκη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ν. Σμύρνης καί τοῦ π. Αὐγουστίνου Ἀνδριτσόπουλου τῆς Ἱ. Μ. Αἰτωλοακαρνανίας εὐχόμενος ὅπως ὁ Κύριος ἀναπαύη τίς ψυχές τους ἐν χώρᾳ ζώντων.

Α. Δραστηριότητα τοῦ Γραφείου τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς

α) Ἡ Ἐπιτροπή μας συνεργάσθηκε ἐφέτος σέ **44 περιπτώσεις** μέ **Ἱερές Μητρο-**

Α.Π.Θ.: «Μορφές ἀποκρυφισμοῦ ἀπό τήν Ἄπω Ἀνατολή. Reiki». Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Στρατηγόπουλος: «Reiki: ὀπτικοακουστική παρουσίαση».

- 12.00.** Συζήτηση ἐπὶ τῶν δύο Εἰσηγήσεων.
12.30. Ἐπεξεργασία Πορισμάτων. Οἱ Ἐντεταλμένοι καί τό ἔργο τους (α').
17.00. Ζ' Εἰσήγηση: Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Εὐάγγελος Γκανᾶς: «Ἡ ἐπίμονη παρουσία τοῦ μαγικοῦ».
17.30. Η' Εἰσήγηση: Ἑλλογιμ. κ. Λάμπρος

Σκόντζος, Θεολόγος: «Μορφές ἀποκρυφισμοῦ ἀπό πρωτόγονα εὐρωπαϊκά θρησκευτά - Wicca».

Τετάρτη, 3.11.2010.

- 09.00.** Ἐπεξεργασία Πορισμάτων. Οἱ Ἐντεταλμένοι καί τό ἔργο τους (β').
09.30. Γενική συζήτηση ἐπὶ τῶν Πορισμάτων.
12.00. Ἐγκριση Πορισμάτων - Ἀνακοινωθέν.

Συντονιστής Προγράμματος:
π. Κυριακός Τσουρός.

πόλεις και σε περισσότερες από **26 μέ** **Ένορίες** για θέματα σχετικά με τό αντικείμενό της, ενημερώνοντας τους Σεβασμιωτάτους Ίεράρχες και τους Αιδεσιμωτάτους Έφημερίους και ανταποκρινομένη συμβουλευτικά στον τρόπο αντιμετώπισης τοπικών περιπτώσεων, κατόπιν αιτήματος των υπευθύνων ποιμένων.

Επίσης συνεργάστηκε με **10 Δημοσίους φορείς** και ανταποκρίθηκε σε αιτήματα Θεολόγων Καθηγητών Μ.Ε., οι οποίοι έζητησαν πληροφόρηση και υλικό σχετικά με τις νεοφανείς αίρεσεις.

β) Τό Γραφείο της Έπιτροπής δέχθηκε **20 επισκέψεις** γονέων ή άλλων συγγενών αιτουμένων ενημέρωση ή την συμπαράσταση της Έκκλησίας για την όρθή αντιμετώπιση οικογενειακών προβλημάτων εκ της εντάξεως συγγενικών τους προσώπων σε αίρετικές ομάδες.

γ) Ο Γραμματέας και οι συνεργάτες του Γραφείου ώμίλησαν με θέματα σχετικά με τό αντικείμενο της Έπιτροπής:

- Σε **12 Ίερες Μητροπόλεις** (Ίερατικές συνάξεις και όμιλίες για τό Κοινό).

- Στην **Αστυνομική Ακαδημία** (Σεμινάρια Έπιμορφώσεως Αξιωματικών).

- Σε **25 Ένορίες** και σε **Σχολές Γονέων** της Ίερας Αρχιεπισκοπής και Ίερών Μητροπόλεων.

- Σε **Φροντιστήρια Κατηχητών** της Αποστολικής Διακονίας, της Ί. Αρχιεπισκοπής Αθηνών και του Γραφείου της Έξωτερικής Ίεραποστολής.

- Στόν **Ραδιοφωνικό Σταθμό** της Έκκλησίας της Ελλάδος, εκτάκτως (μετά την κατάργηση των τακτικών εκπομπών), και στόν σταθμό της Ί. Μητροπόλεως Πειραιώς, τακτικώς.

δ) Τό Γραφείο μας εξέδωσε κι' έφέτος Δελτίο Τύπου πρός ενημέρωση των Σεβ. Μητροπολιτών για την νέα προσηλυτιστική καλοκαιρινή έξορμηση της νεοφανούς προτεσταντικής όργανώσεως «Ελληνική

Ίεραποστολική Ένωση», κατά τό χρονικό διάστημα 22-29 Ίουλίου 2010, ιδιαίτερος στους νομούς Αρκαδίας και Λακωνίας, μέ την όνομασία «Ίησούς του Ναη 3».

Η σοβαρότητα του προβλήματος (πού προκάλεσε και τό Δ. Τ.) έγκειται κυρίως στό γεγονός ότι ή έν λόγω όργάνωση, μέ ειδικές τσάντες, διακοσμημένες μέ Όρθόδοξο αϊγαιοπελαγίτικο ναό, διένειμε, μεταξύ των άλλων, κείμενο της Καινης Διαθήκης έγκεκριμένο υπό της Ίερας Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος και άλλων Όρθόδοξων Έκκλησιών, μέ πρόδηλο τό σκοπό προσηλυτισμού.

Τό Γραφείο συνεργάστηκε ακόμη και μέ Ίερες Μητροπόλεις για την έκδοση τοπικών Δελτίων Τύπου.

Επίσης παρεχωρήθησαν **12 συνεντεύξεις** σε τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

ε) Οι συνεργάτες του Γραφείου άρθρογραφήσαν, επί τακτικής βάσεως, στό περιοδικό «Έφημέριος» και σε άλλα Όρθόδοξα περιοδικά μέ σκοπό την ενημέρωση του Όρθόδοξου Πληρώματος.

στ) Συνεργάτες του Γραφείου και της ΠΕΓ προσέφεραν την βοήθειά τους σε πλείστες περιπτώσεις για κατ' οίκον συζητήσεις και αντιμετώπιση οικογενειακών προβλημάτων.

Β. Άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες

1. Στίς 10.10.2009 απέβίωσε στίς ΗΠΑ, σε ήλικία 87 έτων, ό Σπύρος Ζωδιάτης, γνωστός ίδρυτής της κινήσεως «Αμερικανική Αποστολή για τους Έλληνες» (American Mission to Greeks INC). Σήμερα είναι γνωστή μέ τον τίτλο «Πρωθώντας τις Διακονίες του Ευαγγελίου» (Advancing Ministries of the Gospel ή AMG - International).

2. Στίς 15.10.2009 απέβίωσε ή γκουρου ΜΑ, μετά από χρόνιο άλτσχάιμερ. Τό πραγματικό της όνομα ήταν Elizabeth

Clare Prophet (8 Απριλίου 1939-15.10.2009). Ήταν ἡ γκουρού τῆς παραθρησκευτικῆς ὀργανώσεως «Οἰκουμενική καί Παγκόσμια Ἐκκλησία» (Church Universal and Triumphant). Εἶχε διαδεχθεῖ στήν ἱεραρχία τῆς κινήσεως τόν ἄνδρα τῆς Mark Prophet πού εἶχε πεθάνει τό 1973. Ἡ κίνηση συνδυάζει θεοσοφία καί Channellig, μαζί μέ τήν ἐσχατολογική προσδοκία ἐλεύσεως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Γιά τήν ἐν λόγῳ παραθρησκευτική κίνηση ὁ Χριστός καί ἡ Παρθένος Μαρία ἀνήκουν στούς ἀναληφθέντες διδασκάλους.

3. Τόν Δεκέμβριο τοῦ 2009 καταδικάστηκαν μέλη τῆς «Ἐκκλησίας τῆς Σαηεντολογίας» στή Γαλλία, ὕστερα ἀπό ἀγωγή πρώην μελῶν γιά βλάβες στήν υγεία τους καί ἀπώλεια σεβαστῶν χρηματικῶν ποσῶν.

Εἶχαν προσαχθεῖ σέ δίκη στή Γαλλία, ὅπως γράφτηκε, γιά «ὀργανωμένη ἀπάτη», μετά ἀπό καταγγελία πρώην μέλους τῆς Σαηεντολογίας καί τῆς «Γαλλικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐνώσης Φαρμακοποιῶν» (βλ. «Διάλογος», τ. 53, 24).

4. Στίς 26.1.2010 ἀπεβίωσε, στό Σικάγο τῶν ΗΠΑ, ὁ Γεράσιμος Ζερβόπουλος, σέ ἡλικία 90 ἐτῶν. Ήταν ἐπιφανῆς θεωρητικός τῆς «Κοινωνίας τῶν Ἐλευθέρων Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν» μέ πολλά συγγράμματα, ἰδιαίτερος ἐπιθετικά ἐναντίον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

5. Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 2010 διοργανώθηκαν ἐορτασμοί ἀπό τούς Μορμόνους γιά τά 180 χρόνια τῆς κινήσεώς τους. Ὡς γνωστό, ἡ κίνηση αὐτή ἰδρύθηκε ἐπίσημα ἀπό τόν Joseph Smith στίς 6 Ἀπριλίου 1830. Νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι σήμερα ἡ κίνηση καθοδηγεῖται ἀπό τόν 16^ο πρόεδρό της, τόν Thomas S. Monson, ὁ ὁποῖος εἶναι προχωρημένης ἡλικίας καί ἐκλέχθηκε στή θέση αὐτή τό 2008.

6. Στίς 6 Ἰουνίου 2010 ἡ «Νεοαποστολική ἐκκλησία» ἔδωσε στή δημοσιότητα τό νέο «Σύμβολο Πίστεως» της, πού ἀποτελεῖται ἀπό 10 ἄρθρα.

7. Στίς 24 Ἰουνίου 2010 ἀπεβίωσε στή Χιλή, σέ ἡλικία 88 ἐτῶν, ὁ Paul Schäfer, ἰδρυτής στή Λατινική Ἀμερική τῆς παραθρησκευτικῆς ὀργανώσεως μέ ὀλοκληρωτική δομή Colonia Dignidad. Νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ Paul Schäfer ὕστερα ἀπό καταγγελίες γονιῶν εἶχε καταδικαστεῖ ἀπό δικαστήριο τῆς Χιλῆς γιά κακοποίηση παιδιῶν.

8. Στή Ρωσία ὑπῆρξαν δύο περιπτώσεις μέ δικαστικές ἀποφάσεις.

Ἡ μία ἀφορᾶ στήν «Ἐκκλησία τῆς Σαηεντολογίας». Ἡ ὀργάνωση αὐτή δέν ἔχει ἀναγνωρισθεῖ στήν Ρωσία οὔτε ὡς θρησκεία οὔτε ὡς νομικό πρόσωπο ἰδιωτικοῦ δικαίου (δηλ. σωματεῖο). Ἡ ὀργάνωση προσέφυγε στό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Τό δικαστήριο κατεδίκασε τήν Ρωσία, ὄχι διότι δέν ἀνεγνώρισε τήν Σαηεντολογία ὡς θρησκεία, ἀλλά διότι δέν τήν ἀνεγνώρισε ὡς ἀπλό σωματεῖο. Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι τά εὐρωπαϊκά κράτη δέν ὑποχρεοῦνται νά ἀναγνωρίσουν μιᾶ ὀργάνωση ὡς θρησκεία (δηλ. μποροῦν νά ἀπορρίψουν τό αἴτημά της) ἀρκεῖ μόνο νά τήν ἀναγνωρίσουν ὡς ἀπλό νομικό πρόσωπο ἰδιωτικοῦ δικαίου. Καί αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό. (βλ. Διάλογο τ. 57, σ. 26).

Ἡ δεύτερη ἀφορᾶ στούς «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Στίς 8 Δεκεμβρίου 2009, τό Ἄνωτατο Δικαστήριο τῆς Ρωσίας ἐπεκύρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ Περιφερειακοῦ Δικαστηρίου τοῦ Rostov-on-Don, πού χαρακτηρίζε ὡς «ἐξτρεμιστικές» 34 δημοσιεύσεις τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά», βεβαιώνοντας ὅτι ἡ διανομή τους θά κατασχεθεῖ πανεθνικά. Ἐπίσης, ἐπεκύρωσε τήν διάλυση ὡς ἐξτρεμιστικῆς τῆς θρησκευτικῆς ὀργανώσεως τοῦ Ταγκάνρωγκ τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» μέ τήν ἐντολή ἡ περιουσία της νά δημευθεῖ καί νά τῆς ἀπαγορευθεῖ νά συνέρχεται ὡς ὀργάνωση. Ἐκπρόσωπος τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» δήλωσε ὅτι θά ἐξετάσουν ἐάν θά ὑποβάλουν τήν ὑπόθεσή

τους ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου του Στρασβούργου (δημοσίευση στο Forum, βλ. και Διάλογο τ. 59, σ. 24).

9. Στις 13 Οκτωβρίου 2010, ο Πρόεδρος της «Διυπουργικής Αποστολής έπαγρύπνησης και πάλης κατά των σεκτών» στην Γαλλία, της γνωστής MIVILUDES, Georges Fenesh, έδωσε συνέντευξη, με την οποία πληροφόρησε τις οικογένειες για τους κινδύνους που προέρχονται από την δραστηριότητα των σεκτών. Στην συνέντευξη αυτή ανακοίνωσε ότι η Διυπουργική Έπιτροπή έδημοσίευσε έναν οδηγό για γονείς και εκπαιδευτικούς με τον τίτλο: «Προστασία των ανηλίκων από τις παρεκτροπές των αίρέσεων».

Είναι έντυπωσιακό αυτό που υπεγράμμισε. Ότι τά παιδιά που ύφίστανται τις συνέπειες των παρεκτροπών των αίρέσεων ανέρχονται σε 50.000 έως 60.000. Ανάμεσα σ' αυτά 5.000 παιδιά βρίσκονται σε μεγάλο κίνδυνο, καθόσον μεγαλώνουν μέσα σε κλειστές κοινότητες.

Γ. Συμπέρασμα

Συμπερασματικά έπαναλαμβάνω ό,τι και πέρυσι υπεγράμμισα: Τό σκηνικό των νεοφανών αίρέσεων, έξακολουθεί νά βρίσκεται σε έξέλιξη διεθνώς αλλά και στή χώρα μας. Δυστυχώς, όπως φαίνεται, «έξω πᾶμε καλύτερα» απ' ό,τι στή Χώρα μας. Οι άρμόδιες Έλληνικές Αρχές δέν έχουν αντιληφθεί την βαρύτητα του προβλήματος, τό όποιο δέν είναι λιγώτερο σοβαρό στή Ελλάδα απ' όσο στίς άλλες χώρες της Εύρώπης.

Σᾶς υπενθυμίζω ότι πέρυσι ή Γαλλική Κυβέρνηση απέφασισε νά δημιουργήσει νεώτερο κατάλογο παραθρησκευτικών ομάδων (σεκτών) πέραν εκείνου που είχε καταρτίσει τό έτος 1995 ή Γαλλική Έθνοσυνέλευση (βλ. «Διάλογος», τ. 56, 23). Αυτό δήλωσε ό Πρόεδρος της «Διυπουργικής

Έπιτροπής Έπιτηρήσεως και άγώνα κατά των Παραθρησκευτικών παρεκτροπών».

Η Έκκλησία μας, μέ στοργική μέριμνα, συνεχίζει την προσπάθειά της για την ενημέρωση του Όρθοδόξου Πληρώματος και την προσφορά βοήθειας σε οικογένειες και θύματα των νεοφανών αίρέσεων. Σ' αυτή την προσπάθειά της έχει συνεργούς τις δραστηριοποιούμενες στήν Ελλάδα Πρωτοβουλίες Γονέων, την «Πανελλήνια Ένωση Γονέων για την Προστασία του Έλληνορθόξου Πολιτισμού, της Οικογενείας και του Ατόμου» (ΠΕΓ), που εκδίδει και τό περιοδικό «Διάλογος», και την «Πρωτοβουλία Γονέων Βορείου Έλλάδος».

Δέν πρέπει νά παραλείψουμε νά σημειώσουμε σ' αυτή την προσπάθεια της Έκκλησίας και την συμβολή πολύ καλά ενημερωμένων ιστοσελίδων Ί. Μητροπόλεων και ιδιωτικών πρωτοβουλιών.

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΕΚΤΕΣ

Η «Ευρωπαϊκή Ένωση Κέντρων Έρευνας και Πληροφοριών σχετικά μέ τις Σέκτες» (FECRIS)² πραγματοποίησε στίς 17 Απριλίου 2010 την πρώτη της συνδιάσκεψη στή Μεγάλη Βρετανία. Η συνδιάσκεψη τέθηκε υπό την αιγίδα του «Βρετανικού Συμβουλίου Προστασίας της Οικογένειας».

Άν και ή διόργάνωση παρεμποδίστηκε από τό πρόβλημα της ήφαιστειακής τέφρας στήν Ίσλανδία, συμμετείχαν ογδόντα συνέδροι από διάφορους χώρους σχετικούς μέ την προστασία του ανθρώπου και της οικογένειας, άκαδημαϊκοί, πολιτικοί, άξιωματούχοι και έπαγγελματίες. Έκπροσωπήθηκαν: ή Ίρλανδία, ή Γαλλία, τό Βέλγιο, ή Ίταλία, ή Ρωσία και τό Ηνωμένο Βασίλειο.

2. FAIRnews, Αύγουστος 2010.

Κύριο θέμα τῆς συνδιάσκεψης αποτέλεσε ἡ διείσδυση καὶ ἐξαπάτηση ἀπὸ μέρους τῶν σεκτῶν, μέ στόχο τή διάβρωση κυβερνήσεων, δημόσιων καὶ φιλανθρωπικῶν φορέων κ. ἄ., εἴτε μέ δόλια μέσα -μέ τή χρήση ὀργανώσεων βιτρίνας-, εἴτε ἀνοιχτά μέ τό πρόσχημα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσονομίας.

Παρόμοιες πρακτικές τῶν ομάδων αὐτῶν στοχεύουν στήν ἀποδοχή ἀπὸ φορεῖς καὶ κοινό καὶ στή δημιουργία ἀξιόπιστου προφίλ, ἀλλά καὶ συχνότατα στή ἀπόπειρα προσπορισμοῦ δημοσίων κονδυλίων, μέσα ἀπὸ ποικίλους κοινωνικούς καὶ πολιτικούς κύκλους, ἐνῶ παράλληλα ἀποκρύπτουν τήν ψυχολογική καὶ σωματική κακοποίηση τήν ὁποία ἀσκοῦν στά μέλη/θύματά τους.

Ἡ συνδιάσκεψη κάλυψε ἓνα εὐρὺ φάσμα θεμάτων.

Ὁ Τόμ Σάκβιλ (Tom Sackville), πρόεδρος τῆς FECRIS πραγματοποίησε τήν ἐναρκτήρια διάλεξη καὶ ἔδωσε ἔμφαση στήν σπουδαιότητα τῆς διεθνοῦς συνεργασίας γιὰ τήν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῶν σεκτῶν. Πρότεινε τή σύσταση μιᾶς «Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσης Λήψης Ἀποφάσεων» στά πρότυπα τοῦ Γαλλικοῦ «About-Picard Law»³, ἡ ὁποία θά ἦταν σέ θέση νά ἀναγνωρίζει τήν ψυχολογική κακομεταχείριση τῶν θυμάτων. «Οἱ σέκτες δέν περιορίζονται ἀπὸ ἐθνικά σύνορα καὶ ὁ ἀγώνας ἐναντίον τους θά ἔπρεπε νά εἶναι ἐξίσου γενικευμένος», εἶπε.

Ἡ Ὠντρεῦ Τσάτορ (Audrey Chaytor), τοῦ «Συμβουλίου Προστασίας τῆς Οἰκογένειας», μίλησε σχετικά μέ τήν ἀνησυχία

3. Νόμος, πού τέθηκε σέ λειτουργία τό 2001 καὶ προβλέπει τήν κρατική παρέμβαση γιὰ ὀργανώσεις, πού προβαίνουν σέ ἐγκληματικές ἐνέργειες, κυρίως ομάδες πού παρουσιάζονται μέ τή μορφή «λατρείας» (sectaires mouvements). Τό ὄνομα τοῦ Νόμου προέρχεται ἀπὸ τοὺς κοινοβουλευτικούς Nicolas About καὶ Catherine Picard.

της γιὰ τήν ἔλλειψη -ἀπὸ τήν ἐπίσημη ἐκκλησία καὶ τό κράτος- ἀναγνώρισης τῶν κινδύνων, πού διατρέχουν τά θύματα τῶν σεκτῶν, στήν σύγχρονη κοινωνία καὶ ζήτησε νά ἐξεταστεῖ ὁ τρόπος διαχείρισης κρατικῶν κονδυλίων. Ἀκόμη, πρότεινε τόν ἐπαναπροσδιορισμό κονδυλίων ἀπὸ ἀκαδημαϊκά, σέ θεραπευτικά προγράμματα καὶ προγράμματα ἀποκατάστασης θυμάτων τῶν σεκτῶν.

Ἀκολούθησαν εἰσηγήσεις πανεπιστημιακῶν καὶ κοινοβουλευτικῶν ἐκπροσώπων ἡ δέ Συνδιάσκεψη εἶχε κατά γενική ὁμολογία μεγάλη ἐπιτυχία καὶ πολλά ὑποσχόμενα γιὰ τήν ἐπίλυση καὶ τόν ἔλεγχο τῶν σχετικῶν προβλημάτων στό μέλλον.

Σχόλιο τοῦ «Διαλόγου»: Στή χώρα μας, τά προβλήματα αὐτά διαιωνίζονται ἐδῶ καὶ πολλές δεκαετίες. Μήπως εἶναι καιρός οἱ Ἀκαδημαϊκοί μας, οἱ Πανεπιστημιακοί μας καὶ γενικά οἱ σκεπτόμενοι ἄνθρωποι νά σκύψουν πάνω στό πρόβλημα μέ τόν ἴδιο τρόπο πού οἱ Γάλλοι, οἱ Γερμανοί κι οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι τό ἀντιμετωπίζουν; Μήπως εἶναι καιρός νά μιμηθοῦμε τοὺς Εὐρωπαίους σ' αὐτό τό μέγιστο πρόβλημα, ἀντί νά τοὺς μιμούμεθα στά τόσα ἄλλα καταστροφικά πού κατακλύζουν τή χώρα μας;

«Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΟΥ ΟΝΕΙΡΕΥΤΗΚΑ»

«Ὁ θάνατος πού ὄνειρεύτηκα», τό φιλμ τοῦ Παναγιώτη Κράββα, προβάλλεται ἤδη στοὺς κινηματογράφους⁴.

Ἡ ταινία ἔχει σάν ὑπόθεση τή θλιβερή ἱστορία τῶν σατανιστῶν τῆς Παλλήνης (1992-1997), ἓνα θέμα πού ἐνῶ λέγεται ὅτι συγκλόνισε τό Πανελλήνιο δέν φαίνεται νά προβλημάτισε τήν Πολιτεία καὶ τοὺς πολίτες πρὸς τή σωστή κατεύθυνση.

4. Βλ. «Athen's Voice», τ. 325, 25/11-1/12/2010.

Είναι παρατηρημένο ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία τάση ώραιοποίησης ακραίων συμπεριφορών και προβολής τους μαζικά από τα μέσα ενημέρωσης, όσο και από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση, με τό πρόσχημα της έκθεσης του όλου φαινομένου για γενικότερο δήθεν προβληματισμό...

Σέ δηλώσεις του, ο σκηνοθέτης, χαρακτηρίζει την ταινία ως, «ρομαντική ταινία τρόμου», ενώ τη θεωρεί σαν μία αναφορά και σέ άλλες «αδιέξοδες “καταραμένες” ιστορίες που έχουν ή δέν έχουν δεϊ τό φώς της δημοσιότητας». Ένώ όμως αναφέρεται στην κρίση μοναξιάς και αποξένωσης οραμάτων και αξιών, συμπεραίνει πως όλα απόκεινται στή βούληση, την παιδεία, την κρίση και τίς επιλογές του ανθρώπου για την όρθή όριοθέτηση της ζωής και των επιλογών του. Τό αν τώρα ο άνθρωπος είναι ικανός από μόνος του νά κάνει όρθές επιλογές και μέ ποιιά κριτήρια, αυτό δέν φαίνεται νά τον απασχολεί.

Δυστυχώς, στό ίδιο μήκος κύματος κινούνται και οί πρωταγωνιστές της ταινίας, οί όποιοι σέ κοινή τους συνέντευξη μιλοῦν για την «καταπληκτική εμπειρία των γυρισμάτων» επειδή, παρόλο τό «σκληρό» θέμα, «αυτά βιώθηκαν σαν παιχνίδι πότε σκληρό και βίαιο και πότε ενδιαφέρον και απαλό».

«Ακόμη και τό ψεύτικο αίμα ήταν νόστιμο», λέει στή συνέντευξη ο πρωταγωνιστής της ταινίας και συνεχίζει, ότι τό απόλυτο κακό του χαρακτήρα που ενσάρκωσε τό αντιμετώπισε σαν παραμύθι.

Η δέ πρωταγωνίστρια έψαξε, δηλώνει, νά βρει «κάτι σταθερό» στην έρμηνεία του ρόλου της και αυτό ήταν «κάτι πολύ μαύρο» που «κρύβει στην καρδιά μου ο χαρακτήρας μου».

Μήπως όλα αυτά έναρμονίζονται μέ τό διεθνές σκηνικό που τροφοδοτεί καθημερινά τό νεανικό κοινό μέ εικόνες «ρεαλιστικών» σκηνών βίας και σέξ, μέ τό αιτιολογικό ή μή της καταγγελίας και μέ βέβαιο έρεισμα τον εύκολο πλουτισμό των κρατούντων -κάτι που εφαρμόζεται κυρίως στή βιομηχανία του Χόλλυγουντ και διαμορφώνει τό ήθος του κοινού εδώ και δεκαετίες; Αν αυτό θά έπρεπε νά μάς προβληματίσει ή όχι, αυτό τό αφήνουμε στή κρίση των αναγνωστών· ως θυμηθούμε μόνο ότι όταν τότε τά Μ.Μ.Ε. χαρακτήριζαν τά τραγικά πρόσωπα, που έλαβαν μέρος στα έγκλήματα της Παλλήνης, «έγκληματικές φύσεις», ο π. Αντώνιος Αλεβιζόπουλος απαντούσε ότι «δέν υπάρχουν έγκληματικές φύσεις, αλλά έγκληματικά δόγματα, που διαμορφώνουν τον άνθρωπο ώστε νά προβεί σέ έγκληματικές ενέργειες».

Ευχόμαστε κάποτε νά υπάρξουν και σκηνοθέτες που θά έχουν τον ήρωισμό νά ασχοληθούν μέ τή ζωή των αγίων μας, -παλαιών και σύγχρονων- ή όποια εκτός από τούς υπαρξιακούς προβληματισμούς θά έδινε και τό σωτήριο μέτρο και την κατεύθυνση προς τό αληθινό νόημα της ζωής, όπως τό δίδαξε ο Κύριός μας Ιησούς μέ την ενανθρώπιση Του και την όλη πορεία της επίγειας ζωής Του.

Είπε ο άββäs Μάρκος: «Ο νόμος της έλευθερίας διδάσκει όλη την αλήθεια. Όμως οί περισσότεροι αυτόν τον νόμο τον διαβάζουν, για νά τον γνωρίζουν, και λίγοι τον καταλαβαίνουν σέ αναλογία μέ την πραγματοποίηση των εντολών του Θεού».

Μή ζητάς την τελειότητα του νόμου αυτού στίς ανθρώπινες άρετές. Γιατί μέ αυτές δέν μπορεί νά γίνει κανείς τέλειος. Η τελειότητά του είναι κρυμμένη βαθιά μέσα στον σταυρό του Χριστού».

“Τό Μέγα Γεροντικό”, έκδ.: Ι. Ησυχ. “Τό Γενέσιον της Θεοτόκου”, Πανόραμα Θεσσαλονίκης.

ΟΜΑΔΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΚΗΝΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Λειτουργοῦν καί ἐφέτος, στά πλαίσια τῆς Π. Ε. Γ., οἱ ἐξῆς Ὅμαδες Μελέτης τοῦ Σκηνικοῦ τῶν Αἰρέσεων καί τῆς Παραθορησκείας:

1. Ὅμαδα Μελέτης τῆς ἱστορίας, ἐξέλιξης, διδασκαλίας καί δράσης τῆς Ἐταιρείας «Σκοπιά» τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά». Κάθε Πέμπτη, 5.00' -7.00' μ.μ.
2. Ὅμαδα Μελέτης τῆς ἱστορίας, ἐξέλιξης, διδασκαλίας καί δράσης τῶν Πεντηκοστιανῶν. Κάθε Δευτέρα, 6.00' -8.00' μ.μ.
3. Ὅμαδα Μελέτης τῆς ἱστορίας, ἐξέλιξης, διδασκαλίας καί δράσης τῆς Νεοειδωλολατρίας. Κάθε Δευτέρα, 6.30' -8.30' μ.μ.
4. Ὅμαδα Μελέτης τοῦ σκηνικοῦ τῆς «Νέας Ἐποχῆς» (Γκουρουϊστικές, Ἀποκρυφιστικές, Ἐναλλακτικές, Νεο Γνωστικές, Σατανιστικές κ.λπ. ὁμάδες). Κάθε Πέμπτη, 7.00' -9.00' μ.μ.

Τά Μαθήματα πραγματοποιοῦνται σέ αἴθουσα τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (Ἀποστόλου Παύλου 10, δύο δρόμους δεξιά, μετά τήν Ε. Ρ. Τ.). Τηλ. ἐπικοινωνίας: 210 6396 665.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Ἀπό τό Ραδιοφωνικό Σταθμό τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας, 91,2 FM, μεταδίδονται οἱ ἐκπομπές:

α) «Ἀντιαιρετική Δράση».

Σάββατο, 14.15-15.00.

Ἐπιμελοῦνται καί παρουσιάζουν
ὁ Πρωτοπρ. π. Κυριακός Τσουρός καί
ὁ κ. Δημ. Κόκκορης.

β) «Σεμινάριο Ὁρθοδόξου Πίστεως».

(Οἱ ὁμιλίες πού πραγματοποιοῦνται
στόν Ἱ. Ναό Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, κάθε Κυριακή),
Σάββατο, 18.00-19.00.

Ἰστοσελίδα τῆς ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ:
www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/heresies/HERESIES.HTM

Ἰστοσελίδα τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
www.ecclesia.gr, e-mail: ierasynodos@ecclesia.gr

Ἰστοσελίδα τῆς Π. Ε. Γ.:
www.ppu.gr, τηλ. 210 6396665, fax: 210 6082219

π. ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΣΟΥΡΟΥ Δρ. Θ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Ο ΝΕΟΠΑΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ»

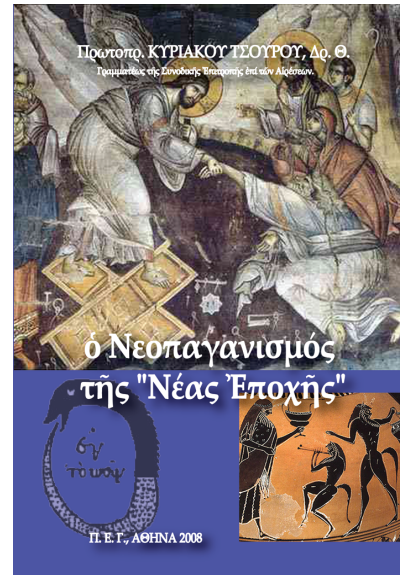
«... Τό φαινόμενο του “νεοπαγανισμού”, ως μιάς από τις πολλές “άτραπούς” της “Νέας Έποχής”, δημιουργεί σύγχυση στους Ορθόδοξους Έλληνες και αποτελεί ένα σοβαρό ποιμαντικό πρόβλημα και όχι μόνο.

Τό σύνθημα, πού ακούγεται στον “χώρο” αυτό:

“ή Έλληνας ή Χριστιανός”, καίτοι για μιάς ουσιαστικά είναι ένα ψευδεπίγραφο δίλημμα, δέν πρέπει νά υπερεκτιμάται, αλλά ούτε καί νά υποβαθμίζεται. Πολύ περισσότερο, όταν τά Έλληνικά “αρχαιολατρικά” ρεύματα δραστηριοποιούνται ως ένας “νέος αντιχριστιανισμός” καί, σέ αρκετές περιπτώσεις, μέ έντονο έθνικιστικό χαρακτήρα.

Η αντιπαράθεσή τους πρὸς τόν Χριστιανισμό συνοδεύεται συχνά από φανατισμό καί ακρότητες, προκατάληψη, απειλές καί ύβρεις, άπαξιωτικές εκφράσεις, ανεπίτρεπτους χαρακτηρισμούς, υπερβολές, διαστρεβλώσεις, άβάσιμους ισχυρισμούς καί έλλειψη έπιστημονικής τεκμηρίωσης τῶν λεγομένων καί γραφομένων.

Χρησιμοποιούν διχαστικά συνθήματα, πού άπειλούν νά πηξουν τήν έθνική μας όμοψυχία καί νά διχάσουν τούς “Έλληνες σέ “Έλληνες” καί “Χριστιανούς”».

Σελίδες: 696. Τιμή λιανική: 25 €.

Πώληση χονδρική (για βιβλιοπωλεία) & λιανική: Έκδόσεις Σταμούλη Α. Ε., τηλ.: 210 5238305.

Γιά άποστολές «έπί άντικαταβολή»: Τηλ.: 210 6396665, Fax: 210 6082219.

ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΑΓΑΡΑΚΗ, ΕΡΕΥΝΗΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΙΝΑΙ Η ΓΙΟΓΚΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ-ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ;**Είναι ή γιόγκα ως μυϊκή άσκηση κατάλληλη για τή βελτίωση της υγείας;**

Έδω καί αρκετές δεκαετίες, όρισμένοι κύκλοι προβάλλουν στό δυτικό κόσμο τή γιόγκα ως ιδανική μορφή σωματικής άσκησης.

Επίσης γίνονται μαθήματα-σεμινάρια γυμναστικών άσκήσεων, διδάσκονται στάσεις καί κινήσεις του σώματος, όπως αυτές εφαρμόζονται

στόν ινδουισμό καί στόν βουδισμό (γιόγκα).

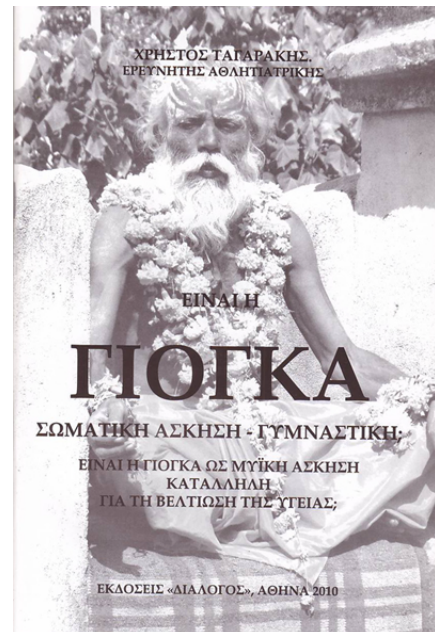
Στό παρόν κείμενο γίνεται προσπάθεια νά παρουσιαστεί τό θέμα μέ τόν άπλούστερο δυνατό τρόπο.

Σκοπός της μικρής αυτής εργασίας είναι νά μπορέσει νά άντιληφθεί ό καθένας, άνεξαρτήτως τῶν θρησκευτικών, πολιτικών ή άλλων προτιμήσεών του τίς διάφορες πλευρές του ζητήματος.

Η σωματική άσκηση είναι κοινό αγαθό, όπως καί ή έλευθερία. Ο κάθε ένας έχει τό δικαίωμα νά γνωρίσει ποιά είναι ή αλήθεια για τό συγκεκριμένο θέμα.

Μόνο έτσι, θά είναι σέ θέση νά επιλέξει έλεύθερα, αυτό πού ό ίδιος κρίνει ως σωστό.

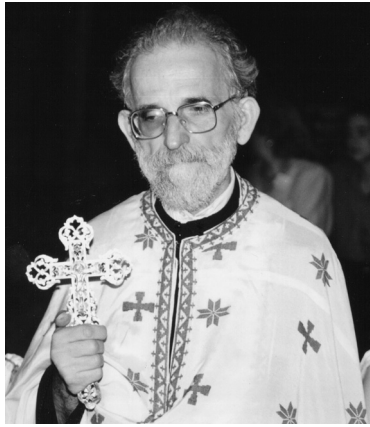
Η μελέτη γίνεται μέ βάση τίς σύγχρονες άπόψεις της ιατρικής, της αθλητιατρικής καί της θρησκείολογίας.

Σελίδες: 40. Τιμή λιανική: 2 €.

Πώληση χονδρική (για βιβλιοπωλεία) & λιανική: Έκδόσεις Σταμούλη Α. Ε., τηλ.: 210 5238305.

Γιά άποστολές «έπί άντικαταβολή»: Τηλ.: 210 6396665, Fax: 210 6082219.

**ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΜΕ
του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου
και συνεργατών του**

1. «Ἡ Ὁρθοδοξία μας».
2. «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Πίστη-Λατρεία- Ζωή».
3. «The Orthodox Church. Its Faith, Worship and Life».
4. «Ἡ ἀστρολογία στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
5. «Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας».
6. «Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ὁμάδων», (ἔκδ. Γ΄).
7. «Πεντηκοστιανοὶ καὶ Ὁρθοδοξία».
8. «Μετενσάρκωση ἢ Ἀνάσταση; Ὁρθόδοξη θεώρηση τοῦ Κακοῦ», (ἔκδ. Β΄).
9. «Ἀποκρυφισμὸς, Γκουρουϊσμός, “Νέα Ἐποχή”», (ἔκδ. Γ΄).
10. «Διαλογισμὸς ἢ προσευχή; Ὁρθόδοξη θεώρηση».
11. «Ἡ Λατρεία τῆς “Σκοπιᾶς”», (τόμος Α΄).
12. «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ Ὁρθοδοξία», (τόμος Γ΄).
13. «Ἡ χαμένη ἀθωότητα. Περιπλανήσεις σὲ δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου».
14. «Νεοφανεῖς αἱρέσεις-Καταστροφικὲς Λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
15. «Ἐγκληματικὸ δόγμα. Ἐμπειρίες πρῶν σατανιστῶν».
16. «Ὁμάδες ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη», ἔκδ. Ζ΄ Πανορθόδοξου Συνδιασκέψεως (Ἀλίαρτος 20-26/9/1995).
17. «Ναζισμὸς μὲ ἄλλο πρόσωπο. Μεθοδεύσεις ὁλοκληρωτικῶν αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ὁμάδων».
18. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων. Προβληματικὴ καὶ στρατηγική».
19. «Νεοσατανισμὸς. Ὁρθόδοξη θεώρηση καὶ ἀντιμετώπιση».
20. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. Πρακτικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴν οἰκογένεια».
21. «Τὸ Νόημα τῆς ζωῆς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
22. «Καταστροφικὲς λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ νομικὴ ἀντιμετώπισή τους».
23. «Αὐτογνωσία, αὐτοπραγμάτωση, σωτηρία».
24. «Ρωμαιοκαθολικισμὸς, Προτεσταντισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία».
25. «Ἀφιέρωμα στὸν π. Αντώνιο Αλεβιζόπουλο» ἔκδ. Π.Ε.Γ.
26. Μοναχῆς Ἀντωνίας, «Νεοπεντηκοστιανοὶ στὴν Ἑλλάδα», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
27. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θρησκευτικὴ Ἐλευθερία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
28. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θεοσοφία - “Νέα Ἐποχή”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
29. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Σχεδιάγραμμα Ὁρθόδοξου Κατηχήσεως», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
30. Ἰωάννου Μηλιῶνη, «Ναὶ ἢ ΟΧΙ στὸ Χάρι Πότερ;», ἔκδ. Π.Ε.Γ. (ἔκδ. Δ΄).
31. Λεωνίδου Ἰ. Φιλιππίδου. «Ἡ Παγκόσμιος προσδοκία Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
32. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάς», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
33. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Γενικὴ θεώρηση, (τεῦχος 1ο).
34. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Καμπάλα κ.λπ. (τεῦχος 2ο).
35. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀλχημεία» (τεῦχος 3ο).
36. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀποκρυφιστικὲς Ὁμάδες», Ροδόσταυροι κ.λπ. (τεῦχη 4ο-10ο).
37. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Νεοαποκρυφισμὸς», (τεῦχη 11ο-15ο).
38. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Μαγεία», (τεῦχη 16ο-20ο).
39. «Σατανιστικὲς παγίδες» (σειρά Β΄).
40. Κυριακοῦ Κυριαζόπουλου, «Σαηεντολογία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
41. Κωνσταντίνου Χολέβα, «Ποιοὶ καὶ γιατί ἀμφισβητοῦν τὴν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
42. Ἄννας Μπουρδάκου, «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Ἀπὸ τό Α στο Ω».
43. π. Κυριακοῦ Τσουροῦ, «Ὁ Νεοπαγανισμὸς τῆς “Νέας Ἐποχῆς”».
44. Χρήστου Ταγαράκη, «Εἶναι ἡ γιόγκα σωματικὴ ἄσκηση-γυμναστική;».

Βιβλία ἄλλων ἐκδόσεων ποὺ συνιστοῦμε

1. «Ἡ Ὁμοιοπαθητικὴ ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη», ἔκδ. Π.Ε.Γ Βορείου Ἑλλάδος, (ἔξαντλήθηκε). Ὑπάρχει στὴν ἰστοσελίδα: www.orthodoxnet.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=41
2. Μοναχοῦ Ἄρσενιου Βλιαγκόφτη, «Σύγχρονες Αἱρέσεις. Μία πραγματικὴ ἀπειλή», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
3. Βουδιστικὲς αἱρέσεις στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
4. Μ. Ε. Johnes, α) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ πόλεμος μὲ τὸ θηρίο», β) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ μαρμαρωμένος βασιλιάς», ἔκδ. Κ. Ε. Δ., Ι. Ν. Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν (τηλ. 2610 275022).

Τὰ βιβλία διατίθενται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἄν δὲν τὰ βρίσκετε μπορεῖτε νὰ ἀπευθυνθεῖτε στὴν Π.Ε.Γ, τηλ. 210 6396665, προκειμένου νὰ σᾶς ἀποσταλοῦν ἐπὶ ἀντικαταβολή.